

“Natuur is gewoon lastig af en toe”

Een tekstuele en productieanalyse over lokalisatie in natuurprogramma's

Femme van der Vlist (5906725)

Media en Cultuur

Begeleider: Rob Leurs

Tweede lezer: Chiel Kattenbelt

Studiejaar: 2019-2020

Blok 2

Inleverdatum: 18-02-2020

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	4
Theoretisch kader	6
Natuurprogramma's	6
Formats	7
Het lokalisatieproces	7
Onderzoek naar lokalisatie	8
Methode	10
Analyse	14
De narratieve laag.....	14
De symbolische laag.....	17
De filmische laag.....	19
Conclusie	23
Bronnenlijst	27
Literatuur	28
Bijlage I: Analyseschema aflevering <i>Vroege Vogels</i>	30
Bijlage II: Analyseschema afleveringen <i>ROEG!</i>	39
Schema <i>ROEG!</i> aflevering 30 maart 2019	39
Schema <i>ROEG!</i> aflevering 6 april 2019	44
Bijlage III: Interview Anneke Naafs	51
Bijlage IV: Interview Erik den Boer	52
Bijlage V: Interview Jan van Dijk	58
Bijlage VI: Interview Nanda Felix	67

Samenvatting

In dit onderzoek is de lokalisatie van twee soortgelijke natuurprogramma's vergeleken. Deze programma's zijn *Vroege Vogels* van publieke omroep BNNVARA en *ROEG!* van regionale omroep RTV Drenthe. Deze programma's zijn goed vergelijkbaar door hun identieke verhaalstructuur en opzet. De opzet is niet overgenomen aan de hand van een *format bible*, maar zelf gecreëerd. Tot op heden is er veel onderzoek gedaan naar programma's die overgenomen zijn aan de hand van een *format bible*, echter is lokalisatie van programma's die niet overgenomen zijn aan de hand van een *format bible* onderbelicht. In eerdere onderzoeken naar lokalisatie worden programma's uit verschillende landen geanalyseerd. In het huidige onderzoek wordt er gekeken naar lokalisatie zonder *format bible*. Er wordt gekeken naar lokalisatie op nationaal niveau, door onderzoek te doen naar publieke en regionale programma's uit hetzelfde land.

Dit onderzoek bestaat uit zowel een tekstuele analyse als een productie-analyse. De tekstuele analyse is gedaan aan de hand van één aflevering van *Vroege Vogels* en twee afleveringen van *ROEG!*. De productie-analyse is gedaan op basis van interviews met verschillende medewerkers. Om dit te realiseren is de methode van Jolien van Keulen en Tonny Krijnen toegepast. Deze methode bestaat uit de narratieve, symbolische en filmische laag. Deze lagen zijn in te delen door de talige, culturele en intertekstuele code. Het onderzoek van Van Keulen en Krijnen is gericht op alleen de afleveringen van de programma's zelf, waar dit onderzoek ook interviews met de medewerkers meeneemt in de analyse. Dit is gedaan door in de symbolische laag, naast de culturele code, ook de intertekstuele code te betrekken. Daarnaast is een theorie omtrent het genre natuurprogramma's van Meryl Aldridge en Robert Dingwall toegevoegd aan de bestaande methode. Dit onderzoek concludeert dat beide programma's gelokaliseerd worden door beslissingen van de uitzenders, de medewerkers, kijkers, partners en door factoren die niet beïnvloedbaar zijn. Daarbij plaatst dit onderzoek zich in het lokalisatie-globalisatie debat door te stellen dat regionale en nationale culturen niet verloren gaan. Dit onderzoek opent de deur naar meer onderzoek naar lokalisatie in natuurprogramma's, waarmee bestaande literatuur omtrent lokalisatie aangevuld kan worden.

Inleiding

Temptation Island, *Heel Holland Bakt*, *Expeditie Robinson*: allemaal voorbeelden van format-adaptaties in Nederland. Albert Moran en Silvio Waisbord stellen dat formats vanaf de jaren '90 populair zijn geworden en dat nog steeds zijn.¹ Format-adaptaties worden tussen landen uitgewisseld aan de hand van het overkopen van een *format bible*, welke is gecreëerd door de producenten van het originele programma.² Er is in de mediawetenschap veel onderzoek gedaan naar format-adaptaties, waarvan een van de hoofdthema's lokalisatie is. Het merendeel van dit gedane onderzoek naar lokalisatie is gefocust op lokalisatie in programma's met een *format bible*. Hierdoor blijft lokalisatie binnen programma's zonder *format bible* onderbelicht. Dit maakt het relevant om lokalisatie in programma's zonder *format bible* te onderzoeken. In dit huidige onderzoek wordt lokalisatie gedefinieerd als het aanpassen van programma's aan nationale karakteristieken.³

In dit onderzoek is de lokalisatie van twee natuurprogramma's geanalyseerd. De twee geanalyseerde programma's zijn *Vroege Vogels* van BNNVARA en *ROEG!* van RTV Drenthe. Het grootste verschil tussen deze twee programma's is dat *Vroege Vogels* afleveringen maakt in heel Nederland, waar *ROEG!* zich alleen op Drenthe focust.⁴ Deze natuurprogramma's zijn niet verkocht aan de hand van een *format bible*. Vandaar dat deze natuurprogramma's geschikt zijn om lokalisatie in programma's zonder *format bible* te onderzoeken.

Een ander belang van dit onderzoek is de recente focus van de Europese Unie. Zij hebben de afgelopen jaren namelijk veel geld vrijgesteld voor de productie van lokale en regionale programma's.⁵ *Vroege Vogels* en *ROEG!* kunnen gecategoriseerd worden als publieke en regionale programma's. Dit onderzoek verschaft daarom ook inzicht in hoe lokaal geproduceerde programma's gelokaliseerd worden door een publieke en een regionale omroep.

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal: "Op welke manier zijn de programma's *Vroege Vogels* en *ROEG!* gelokaliseerd ten opzichte van elkaar?" Dit onderzoek wordt gestructureerd aan de hand van de volgende drie deelvragen:

¹ A. Moran, "Global Franchising, Local Customizing: the Cultural Economy of TV Programme Formats," *Continuum* 23, nr. 2 (2009): 118. S. Waisbord, "McTV: Understanding the Global Popularity of Television Formats," *Television & New Media* 5, nr. 4 (2004): 359-362.

² A. Moran, "When TV Formats are Translated," in *TV Formats Worldwide: Localizing Global Programmes*, bewerkt door Albert Moran (Bristol: Intellect, 2009), 44.

³ Moran, "Global Franchising," 117-118.

⁴ *Vroege Vogels*, BNNVARA, 24 september 1989. *ROEG!* RTV Drenthe, 17 april 2014.

⁵ Europese Commissie, "Cultuur en audiovisuele media," in *De Europese Unie in het kort* (Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2014), 3-11.

1. “Op welke manier wordt er gelokaliseerd in de narratieve laag?”
2. “Op welke manier wordt er gelokaliseerd in de symbolische laag?”
3. “Op welke manier wordt er gelokaliseerd in de filmische laag?”

Deze deelvragen licht ik verder toe in de methodesectie.

In dit onderzoek zijn formattheorieën gebruikt betreft lokalisatie. Er is gekozen voor formattheorieën, omdat deze de meest geijkte theorieën binnen televisiewetenschappen zijn die over lokalisatie gaan. Televisiewetenschappers die onderzoek doen naar lokalisatie vanuit formattheorie, nemen in hun onderzoek instituten en taal mee. In dit huidige onderzoek worden ook instituten en taal meegenomen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de theorieën en concepten van Jolien van Keulen en Tonny Krijnen, Heidi Keinonen en Silvio Waisbord.

De methode die is gebruikt, is een combinatie van een tekstuele en een productie-analyse. De analyse is uitgevoerd aan de hand van de narratieve laag, de symbolische laag en de filmische laag. Er zijn genrekenmerken uit een tekst over natuurprogramma's gehaald. Een toevoeging op het onderzoek van Van Keulen en Krijnen is het gebruik van productie-analyse. Hiervoor is de symbolische laag aangevuld met de intertekstuele code. Dit onderzoek wordt afgesloten met een conclusie waarin de onderzoeksvraag aan de hand van de bovenstaande deelvragen beantwoord wordt en met een discussie over zowel de bevindingen van dit onderzoek als aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden theorieën over natuurprogramma's besproken. Verder zal er ingegaan worden op literatuur over formats en het lokalisatieproces.

Natuurprogramma's

Zoals eerder gesteld, is er weinig onderzoek gedaan naar natuurprogramma's. Van dit schaarse onderzoek is merendeel gefocust op wildlife-documentaires en niet op natuurprogramma's die geen documentaire zijn. Als een van de weinigen schrijven Meryl Aldridge en Robert Dingwall over deze natuurprogramma's. Zij onderscheiden twee categorieën natuurprogramma's, namelijk *blue chip* programma's en *presenter-led/adventure* programma's. Een *blue chip* programma wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van grote dieren, veel visueel spektakel, een dramatische verhaallijn, historische referentiepunten en veel nadruk op politiek. Een *presenter-led/adventure* programma kenmerkt zich door menselijke aanwezigheid, interactie tussen mens en dier en lage kosten. Ook is er sprake van een 'interested lay person' in een *presenter-led/adventure* programma. Dit is een persoon die luistert naar wat de expert te vertellen heeft en daarbij zelf niet nieuwe informatie toevoegt. *Vroege Vogels* en *ROEG!* kunnen gecategoriseerd worden onder *presenter-led/adventure* programma's. Vandaar dat deze categorie wordt gebruikt in de analyse voor de narratieve laag.⁶ Bovendien is hiervoor gekozen, omdat er weinig is geschreven over het natuurprogramma als genre. Deze tekst biedt hierdoor een basis voor het analyseren van het genre natuurprogramma's.

Aldridge en Dingwall benoemen daarbij dat de meeste natuurprogramma's die zij onderzoeken gebruik maken van een programmaformat. Het format bepaalt volgens hen het type van de narratieve structuur van het programma. Ze focussen zich op programma's van commerciële zenders. *Vroege Vogels* en *ROEG!* zijn programma's op de publieke en regionale omroep, wat inhoudt dat ze niet commercieel ingesteld zijn zoals de programma's die door bijvoorbeeld Aldridge en Dingwall zijn geanalyseerd. De onderbelichting van onderzoek naar niet commerciële natuurprogramma's is een reden waarom het belangrijk is om onderzoek te doen naar *Vroege Vogel* en *ROEG!*.

⁶ M. Aldridge, R. Dingwall, "Teleology on Television?: Implicit Models of Evolution in Broadcast Wildlife and Nature Programmes," *European Journal of Communication* 18, nr. 4 (2003): 443.

Formattheorie

Hoewel er in dit onderzoek geen sprake is van formatadaptatie, is het van belang deze theorie te betrekken bij dit onderzoek. Er is namelijk een discussie over lokalisatie aanwezig in theorieën omtrent formats. Deze theorieën verschaffen informatie over lokalisatie in instituten en taal. De discussie over lokalisatie in deze theorie is daardoor van toepassing in dit onderzoek.

Formats die aan de hand van een *format bible* worden verkocht zijn vaak onderzocht.⁷ In deze *format bible* staan aspecten van een programma die overgenomen dienen te worden en waar er ruimte is vrijgelaten voor een eigen, vaak lokale, invulling.⁸ In literatuur omtrent formats wordt hoofdzakelijk onderzoek gedaan naar *reality TV* en soaps. Zo stellen Fien Adriaens en Daniel Biltereyst dat de academische interesse in telenovelas, oftewel soap opera's uit voornamelijk Spaanstalige landen, grotendeels te danken is aan het internationale succes van de programma's.⁹ Aldridge en Dingwall stellen dat natuurprogramma's een populair en winstgevend televisiegenre zijn.¹⁰ De populariteit van programma's wordt door Adriaens en Biltereyst aangehaald als reden om onderzoek te doen naar een programma, waardoor het opvallend is dat onderzoek naar natuurprogramma's onderbelicht is.

Het lokalisatieproces

Aldridge en Dingwall laten lokalisatie buiten beschouwing. Dit is daarentegen wel van belang, omdat een format-adaptatie succesvol kan zijn door zich aan te passen aan het lokale publiek. Deze aanpassing aan het lokale publiek wordt lokalisatie genoemd.¹¹ Volgens Silvio Waisbord en Sonia Jalfin is lokalisatie een bewuste keuze van producenten om de inhoud van een programma aan te passen, waardoor het cultureel relevant wordt voor het land of de regio waarin het programma wordt uitgezonden. De lokalisatie wordt gevormd door gedeelde ervaringen en alledaagse problemen in de cultuur. Het wordt volgens hen niet gevormd door officiële discoursen over de nationale cultuur. Waisbord en Jalfin stellen dat het belangrijk is om te weten hoe televisieproducenten elementen selecteren die het programma lokaal

⁷ Albert Moran, "Television formats in the world/the world of television formats," in *Television across Asia: Television Industries, Programme Formats and Globalization*, red. Albert Moran en Michael Keane (Londen: Routledge, 2004), 5.

⁸ J. Van Keulen en T. Krijnen, "The Limitations of Localization: A Cross-cultural Comparative Study of *Farmer Wants a Wife*," *International Journal of Cultural Studies* 17, nr. 3 (2014): 279.

⁹ F. Adriaens, D. Biltereyst, "Glocalised Telenovelas and National Identities: A "Textual Cum Production" Analysis of the "Telenovelle" *Sara*, the Flemish Adaptation of *Yo soy Betty, la fea*," *Television & New Media* 13, nr. 6 (2012): 556.

¹⁰ Aldridge en Dingwall, "Teleology on Television?" 436.

¹¹ Moran, "Global Franchising," 117-118.

maken.¹² Van Keulen en Krijnen beargumenteren het tegenovergestelde door te stellen dat de producent niet in staat is om diepgewortelde culturele elementen aan te passen. De lokalisatie is volgens hen dus geen bewuste, maar een onbewuste aanpassing aan de cultuur van het land.¹³ Beide artikelen hebben tegenstrijdige visies over de rol van de producent in het lokalisatieproces. Om deze reden zijn in dit onderzoek medewerkers geïnterviewd om te bepalen of ze wel of niet cruciaal zijn bij het lokalisatieproces binnen *Vroege Vogels* en *ROEG!*.

Het lokalisatieproces staat in relatie tot het globalisatieproces waarin formats zich bevinden. In het lokalisatie-globalisatie debat stellen verschillende auteurs dat format-adaptaties lokale en nationale culturen in gevaar kunnen brengen. De televisiecultuur zou over de hele wereld een globale cultuur kunnen worden. Moran situeert zich in het debat door te beargumenteren dat een format wel gelokaliseerd wordt, maar dat de adaptatie altijd de stempel van de instituties waar het bedacht is zal dragen. De lokalisatie zorgt niet voor een gehele culturele adaptatie.¹⁴ Jean Chalaby stelt dat formats geen betekenisvolle impact hebben op lokale culturen. De formats moeten aangepast worden aan het land om internationaal te blijven.¹⁵ Waisbord sluit zich aan bij Chalaby. Volgens hem is er geen reden voor angst voor het verlies van lokale culturen. De versies van formats verschillen immers qua culturele inhoud van elkaar.¹⁶ Van Keulen en Krijnen vinden daarentegen niet dat er met zekerheid gesteld kan worden dat de inhoud per versie verschilt.¹⁷

Een nieuwe manier van onderzoek doen naar lokalisatie

Van Keulen en Krijnen beargumenteren dat er niet met zekerheid gesteld kan worden dat de inhoud per versie verschilt. Zij beargumenteren dit omdat ze vinden dat er empirisch onderzoek gedaan moet worden. Keinonen sluit zich hierbij aan door aan te kaarten dat er geen duidelijke scheiding is tussen lokaal en globaal.¹⁸ Er moet daarom onderzoek gedaan worden op een holistische manier. Dit betekent dat er naar het geheel gekeken dient te worden en niet naar alleen de onderdelen. Keinonen benadrukt dat er meerdere elementen van een

¹² S. Waisbord, S. Jalfin, "Imagining the National: Television Gatekeepers and the Adaptation of Global Franchises in Argentina," in *Formats Worldwide: Localizing Global Programs* (Bristol: Intellect, 2009), 63-64.

¹³ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 289-290.

¹⁴ Moran, "When TV Formats are Translated," 48.

¹⁵ J. Chalaby, "Conclusion," in *The Format Age: Television's Entertainment Revolution* (Oxford: Polity, 2016), 214-215.

¹⁶ Waisbord, "McTV," 368.

¹⁷ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations," 279.

¹⁸ H. Keinonen, "Television Format as Cultural Negotiation: Studying Format Appropriation Through a Synthesizing Approach," *VIEW Journal of European Television History and Culture* 5, nr. 9 (2016): 64, <http://doi.org/10.18146/2213-0969.2016.jethc103>.

format zijn die ervoor zorgen dat er veranderingen worden toegepast. Deze elementen zijn het publiek, de producenten en de televisie-industrie.¹⁹ Van Keulen en Krijnen leggen hierbij de nadruk op de lokale productieteams, die meer onderzocht moeten worden om het proces van lokalisatie beter te begrijpen.²⁰ Om deze reden combineert dit onderzoek een tekstuele analyse met een productie-analyse, waardoor meerdere aspecten van het lokalisatieproces zijn bestudeerd.

Al met al wordt er over het algemeen onderzoek gedaan naar lokalisatie in formats en format-adaptaties, welke worden gedreven door commercieel succes. Daarentegen zijn natuurprogramma's over het algemeen geworteld in het lokale en zijn ze niet geheel benaderbaar met theorie over commercieel verhandelbare formats. Hierdoor bestaat er weinig tot geen theorie omtrent lokalisatie in natuurprogramma's. Dit onderzoek draagt daarom hieraan bij door twee vergelijkbare natuurprogramma's te analyseren, welke geproduceerd zijn door de publieke en regionale omroep.

¹⁹ Keinonen, "Television Format," 64.

²⁰ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations," 64.

Methode

De methode in dit onderzoek is een combinatie van een tekstuele analyse en een productie-analyse. Dit betekent dat de afleveringen zijn bestudeerd en dat semi-structured interviews zijn gehouden met medewerkers van de programma's. Door deze combinatie te maken, wordt het duidelijk hoe programma's worden vertaald naar verschillende omgevingen.²¹ Het is van belang omdat er een tekort is aan uitgebreid onderzoek met een combinatie van een tekstuele analyse en een productie-analyse.²²

Aangezien de hoofdvraag over lokalisatie gaat, is er bij *Vroege Vogels*, net zoals bij *ROEG!*, een aflevering gekozen waarbij Drenthe centraal ligt. Hierdoor wordt duidelijk hoe de publieke omroep en de regionale omroep hun programma lokaliseren op dezelfde locatie. Daarnaast is er gekozen voor twee natuurprogramma's uit regio Drenthe, omdat ik hier vandaan kom en daarom voorkennis heb van deze omgeving. Bovendien heb ik gekozen voor de recentste aflevering waarin Drenthe centraal staat. Volgens Waisbord en Jalfin gaat lokalisatie namelijk om het vormgeven van een land op een bepaald moment. Het is een momentopname waarop de lokalisatie wordt toegepast.²³ Bij *Vroege Vogels* heb ik gekozen voor de aflevering 'De Onlanden' van 4 april 2019, welke 40 minuten duurt. Deze aflevering gaat over een natuurgebied op de grens van Drenthe en Groningen, genaamd De Onlanden.²⁴ Bij *ROEG!* heb ik gekozen om twee afleveringen te analyseren, aangezien deze ongeveer vijftien minuten duren. Aflevering 1 gaat over het Drents-Friese Wold, een groot natuurgebied in Drenthe en Friesland.²⁵ Aflevering 2 gaat over de omgeving van Exloo, een gebied in Oost-Drenthe.²⁶ Deze twee afleveringen komen uit dezelfde periode als die van *Vroege Vogels*. Het gaat om de afleveringen van 30 maart en 6 april 2019.

Naast het analyseren van deze drie afleveringen zijn er interviews gedaan met medewerkers van beide programma's. Aangezien bij meerdere televisiewetenschappers de nadruk ligt op producenten bij onderzoek naar lokalisatie, zijn medewerkers met soortgelijke functies geïnterviewd. Beide programma's hebben namelijk niet een producent. Bij *Vroege Vogels* betreft dit een eindredacteur en bureauredacteur. Bij *ROEG!* betreft dit een producer en een projectleider. De vragen die gesteld zijn tijdens de interviews zijn samengesteld aan de

²¹ Adriaens en Biltreyst, "Glocalized Telenovelas," 563.

²² Adriaens en Biltreyst, "Glocalized Telenovelas," 556.

²³ Waisbord en Jalfin, "Imagining the National," 65.

²⁴ "Vroege Vogels TV – De Onlanden." Media, BNNVARA, laatst bekeken op 9 januari 2020, <https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/videos/508487>.

²⁵ "Uitzending van zaterdag 30 maart 2019 om 17:11." ROEG! RTV Drenthe, laatst bekeken op 9 januari 2020, <https://www.rtvdrenthe.nl/tv/programma/28/ROEG/aflevering/42538>.

²⁶ "Uitzending van zaterdag 6 april 2019 om 17:11." ROEG! RTV Drenthe, laatst bekeken op 9 januari 2020, <https://www.rtvdrenthe.nl/tv/programma/28/ROEG/aflevering/42788>.

hand van het artikel van Beth Leech over semi-structured interviews. Een semi-structured interview bestaat uit een aantal opgeschreven vragen en punten die als houvast dienen tijdens het interview. De vragen worden gebaseerd op wat de geïnterviewde antwoordt.²⁷ Er is gekozen voor semi-structured interviews om een inzicht te verkrijgen in de productie van de programma's.

De combinatie van de tekstuele analyse en de productie-analyse is uitgevoerd aan de hand van de methode van Van Keulen en Krijnen. Zij focussen zich op drie lagen waarin lokalisatie zich bevindt in televisieprogramma's: de narratieve, symbolische en filmische laag.²⁸ De narratieve laag omvat de verhaallijnen van het programma. De symbolische laag gaat over de betekenis van de inhoud van het programma. De filmische laag draait om het visuele aspect van de programma's.²⁹ Deze drie lagen combineren zij met de drie codes van Moran waarin lokalisatie plaatsvindt. Dit zijn de talige, culturele en intertekstuele code.³⁰ Volgens John Fiske kunnen deze codes overlappen. In de analyse zijn alle drie de codes meegenomen. De bestaande methode is aangepast door in de symbolische laag ook de intertekstuele code mee te nemen. De interviews verklaren namelijk waarom er is gekozen voor de aspecten in de culturele code in de symbolische laag. Het schema bevindt zich op de volgende pagina.

²⁷ B.L. Leech, "Asking Questions: Techniques for Semistructured Interviews," *PS: Political Science and Politics* 35, nr. 4 (2002): 665-668.

²⁸ J. Fiske, "Some Television, Some Topics, and Some Terminology," in *Television Culture* (London: Routledge, 1987), 16.

²⁹ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 280.

³⁰ Moran, "Global Franchising," 120-121.

	Talige code	Culturele code	Intertekstuele code
Narratieve laag	Editing, verhaalstructuur, seizoenstructuur, karakters, manier van aanspreken	Geschiedenis, tradities, culturele identiteit (religie, leeftijd, sociale klasse, gender), gedrag en doelen	Genre kenmerken, rol van de zender
Symbolische laag		Manieren en gedrag, levenswijze, genderrollen, normen en waarden, overtuigingen en aannames, stereotypering, culturele tegenstellingen	Productiemateriaal, kennis, beperkingen, gewoontes
Filmische laag	Mise-en-scène, omgeving, accommodatie, kleuren, natuur, setting, kleding, camerapositie, geluid, staging		Productiemateriaal, kennis, beperkingen, gewoontes

De onderdelen die in het schema staan, zoals bijvoorbeeld ‘omgeving’ in de filmische laag, noem ik aspecten. Deze aspecten worden beïnvloed door verschillende factoren, zoals bijvoorbeeld de doelgroep. Er worden beslissingen gemaakt om de aspecten invulling te geven. De personen of instanties die deze beslissingen nemen worden actoren genoemd. In de analyse komen niet alle aspecten terug, omdat niet alle aspecten duidelijk naar voren komen in de afleveringen. Het aspect ‘seizoenstructuur’ is bijvoorbeeld niet betrokken, omdat ik maar één aflevering of twee afleveringen per programma heb bekeken.

Het bovenstaande schema is per aflevering ingevuld. Deze bevindingen staan in de analyseschema's in bijlage I en bijlage II. De interviews zijn ook geanalyseerd en in het schema geplaatst. De afleveringen tonen de lokalisatie in de programma's, waarbij de

interviews inzicht geven in de keuze voor deze lokalisatie. De intertekstuele code komt voort uit de interviews, omdat de afleveringen alleen geen inzicht geven in de productie.

Analyse

De analyse is verdeeld in drie hoofdstukken, die corresponderen met de deelvragen. De hoofdstukken gaan over de narratieve, de symbolische en de filmische laag. Er zal eerst een aspect verklaard worden, omdat hierin de lokalisatie plaatsvindt. Hierna ligt de focus op de totstandkoming van de lokalisatie, waarbij actoren zoals personen of instanties betrokken worden. Verder worden eerst *Vroege Vogels* en dan *ROEG!* aangehaald.

De narratieve laag

De narratieve laag bestaat uit de talige, culturele en intertekstuele code. Deze codes zijn stuk voor stuk geanalyseerd en deze codes overlappen.

In de talige code vindt lokalisatie plaats door verschillende aspecten. Een van die aspecten is ‘verhaalstructuur’. Er zijn in de verhaalstructuur een aantal verschillen en overeenkomsten tussen de programma’s. De verhaalstructuur van de programma’s overlapt voor een deel. Beide programma’s beginnen met een vooruitblik op wat er gaat komen in de aflevering. Daarbij volgen ze beide meerdere soorten dieren en planten. Beide programma’s hebben tevens meerdere items over verschillende onderwerpen, zoals bij *Vroege Vogels* “Beleef de Lente” en bij *ROEG!* een item over kikkerdril. De programma’s sluiten ook allebei af met een verwijzing naar hun website en de volgende aflevering.

De verhaalstructuur is alleen niet geheel overeenkomstig. Dit komt door twee andere aspecten, namelijk het aspect ‘karakters’ uit de talige code en het aspect ‘geschiedenis’ uit de culturele code. Bij het aspect ‘karakters’ maken vooral de presentatoren het verschil. Bij *Vroege Vogels* worden meerdere presentatoren gevolgd, waaronder Milouska en Menno. Daarnaast filmen en presenteren Roel en Michelle onderdelen van het programma. Deze vier presentatoren bewegen zich door het natuurgebied De Onlanden. Terwijl ze dit doen volgen ze verschillende boswachters. Hierdoor ontstaat er een breed beeld van de omgeving.

Het verschil in de verhaalstructuur wordt tevens beïnvloed door het aspect ‘geschiedenis’. Dit aspect is een onderdeel van de culturele code. Bij *Vroege Vogels* ligt de nadruk op één onderdeel van de geschiedenis van het gebied, namelijk de overstroming van de stad Groningen. Voor de rest van de aflevering wordt er voortgebouwd op deze gebeurtenis.

De keuze voor de lokalisatie in de verhaalstructuur heeft meerdere oorzaken. Ten eerste duurt 40 minuten. Door deze lange zendtijd heeft het programma de mogelijkheid om meerdere presentatoren te volgen. Ondanks dat *Vroege Vogels* lange afleveringen heeft, gaat de aflevering slechts over één natuurgebied. Er wordt ook veel over het specifieke gebied

uitgelegd. Dit is te verklaren door de doelgroep van *Vroege Vogels*, welke natuurliefhebbers in heel Nederland inhoudt.³¹ Er wordt namelijk een zo breed mogelijk beeld gegeven van de omgeving. Niet alle kijkers zullen namelijk het natuurgebied waar de aflevering over gaat kennen. Door een zo breed mogelijk beeld te geven van een locatie, is een aflevering voor de kijker beter te volgen. Bij *Vroege Vogels* zijn de duur van het programma en de doelgroep factoren bij de lokalisatie. De duur van het programma wordt bepaald door de uitzender, BNNVARA. De doelgroep wordt mede bepaald door de uitzender, maar ook door de medewerkers.³² De medewerkers vullen daarbij in hoe het programma wordt aangepast aan de doelgroep. Van Keulen en Krijnen benoemen eveneens dat lokalisatie in de narratieve laag bij hun programma's ontstaat door een combinatie van de uitzender en de producenten.³³ Dit komt overeen met *Vroege Vogels*, aangezien hier ook de uitzender en de medewerkers actoren zijn. Bij *ROEG!* komt dit niet volledig overeen. De reden is dat *ROEG!* partners heeft die ook invloed uitoefenen op de lokalisatie.

Bij *ROEG!* is er één presentatrice genaamd Loes. Gedurende de afleveringen loopt zij meestal met één of twee boswachters mee. Betreffende het aspect 'geschiedenis' wordt er bij *ROEG!* niet één gebeurtenis uit de geschiedenis als vertrekpunt genomen. In aflevering 1 wordt er niet verwezen naar een gebeurtenis uit het verleden. In aflevering 2 wordt er juist naar vier gebeurtenissen uit het verleden verwezen. Deze gebeurtenissen zijn de aanleg van het bos bij Exloo, de hunebedden, de grafheuvels en de treinverbinding naar Exloo. In beide afleveringen worden meerdere locaties bezocht waarbij er verschillende onderwerpen worden aangehaald.

Vroege Vogels heeft 40 minuten zendtijd, terwijl *ROEG!* ongeveer 15 minuten zendtijd heeft. Hierdoor heeft *ROEG!* niet de mogelijkheid om meerdere presentatoren te volgen tijdens de afleveringen. Deze zendtijd wordt bepaald door de uitzender. *ROEG!* haalt daarnaast meerdere gebeurtenissen uit de geschiedenis aan. Dit is, net zoals bij *Vroege Vogels*, te verklaren door de doelgroep van het programma. De doelgroep bestaat uit natuurliefhebbers uit Drenthe.³⁴ Aangezien de doelgroep hoogstwaarschijnlijk de omgeving en de geschiedenis van het gebied kent, hoeft er niet diep op alles ingegaan te worden. De doelgroep wordt bepaald door de uitzender en de medewerkers. De lokalisatie wordt bij *ROEG!* ook bepaald door de partners van het programma. Deze partners zijn onder andere

³¹ Anneke Naafs, "Bijlage III: Interview Anneke Naafs" (27 december 2019), 51.

³² Naafs, "Bijlage III," 51.

³³ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 286-287.

³⁴ Jan van Dijk, "Bijlage V: Interview Jan van Dijk" (12 december 2019), 63. Nanda Felix, "Bijlage VI: Interview Nanda Felix" (12 december 2019), 69.

Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.³⁵ Als de partners bijvoorbeeld een nieuwe wandelroute hebben aangelegd, kunnen zij dit als onderwerp van een aflevering voordragen.³⁶

Het verschil in lokalisatie in de talige en culturele code ontstaat bij beide programma's door verschillen in de tijdsduur van de afleveringen en de verschillende doelgroep van de programma's. De tijdsduur en de doelgroep worden bij beide bepaald door de uitzenders en de medewerkers. Bij *ROEG!* komen hier nog de partners bij.

De derde code, de intertekstuele code, is aangevuld met de tekst van Aldridge en Dingwall. Bij het aspect genrekenmerken is de presenter-led/adventure categorie gebruikt, aangezien er weinig tot geen literatuur bestaat over het genre natuurprogramma's.³⁷ Beide programma's beschikken over een aantal kenmerken van deze categorie. Deze kenmerken zijn menselijke aanwezigheid, interactie tussen mens en dier en lage kosten. Het verschil tussen de programma's zit in de rol van 'interested lay person'. Bij *Vroege Vogels* bekleden de presentatoren niet altijd de rol van een 'interested lay person'. Ze gaan namelijk in de aflevering wel in op wat de boswachters zeggen en voegen er zelf nieuwe informatie aan toe.

Bij *ROEG!* is de presentatrice wel een 'interested lay person', aangezien de boswachters aan haar uitleggen hoe de natuur werkt. Zij legt daarbij zelf weinig tot niets uit aan de boswachters of het publiek thuis. De tijdsdruk tijdens het filmen en de kleine crew van *ROEG!* kunnen dit verklaren. Jan van Dijk benoemt immers dat ze een kleine crew hebben die het bedenken en filmen van het programma op zich neemt. Eveneens is er slechts één ochtend om een aflevering op te nemen.³⁸ Door de kleine crew en de korte opnametijd zal de mogelijkheid ontbreken om de tekst te bedenken voor de presentatrice. De boswachters bedenken zelf hun tekst, waardoor de crew hier geen tijd aan hoeft te besteden.³⁹ De kleine crew en de tijd voor het opnemen worden bepaald door de uitzender. Hoe deze tijd wordt ingedeeld, wordt bepaald door de medewerkers. Waisbord en Jalfin noemen de keuzes die de producenten maken bewuste keuzes om de inhoud van het programma aan te passen. Volgens hen ontstaat hierdoor lokalisatie.⁴⁰ Bij het aspect 'genrekenmerken' is hier bij *ROEG!* voor een deel sprake van, aangezien de medewerkers bepalen hoe de tijd wordt ingevuld. De uitzender heeft echter ook invloed op de lokalisatie bij dit aspect. De uitzender bepaalt

³⁵ "Partners," Partners, *ROEG!*, laatst bekeken op 6 januari 2020, <https://www.roeg.tv/partners/>.

³⁶ Van Dijk, "Bijlage V," 61. Felix, "Bijlage VI," 70.

³⁷ Aldridge en Dingwall, "Teleology on Television?," 443.

³⁸ Van Dijk, "Bijlage V," 60.

³⁹ Van Dijk, "Bijlage V," 59.

⁴⁰ Waisbord en Jalfin, "Imagining the National," 65.

namelijk de productieomstandigheden waar de medewerkers rekening mee moeten houden tijdens het maken van beslissingen over de invulling van het programma.

De lokalisatie in de narratieve laag verschilt per programma, ondanks dat deze lokalisatie bij beide programma's door ongeveer dezelfde actoren wordt bepaald. De tijd van de programma's, de productietijd en de grootte van de crew zijn factoren die de lokalisatie beïnvloeden. Daarnaast speelt de doelgroep bij beide programma's een grote rol. Dit wordt allemaal ingevuld door de uitzenders, medewerkers en bij *ROEG!* ook door de partners.

De symbolische laag

De symbolische laag bestaat in dit onderzoek uit de culturele code en de intertekstuele code. Volgens Van Keulen en Krijnen bestaat de symbolische laag alleen uit de culturele code.⁴¹ Aangezien in dit onderzoek ook de productie van de programma's geanalyseerd zijn, stelt dit onderzoek dat de intertekstuele code ook aanwezig is in de symbolische laag. De interviews maken duidelijk door welke beperkingen en welk productiemateriaal de culturele code tot stand komt. De aspecten die mij opvallen in de symbolische laag zijn 'genderrollen', 'gedrag' en 'overtuigingen.'

'Genderrollen' is het eerste aspect wat wordt uitgelegd. In beide programma's leggen voornamelijk mannen iets uit. Bij *Vroege Vogels* leggen de boswachters dingen uit aan Milouska en Menno. Beiden, zoals te zien in de narratieve laag, antwoorden en voegen zelf iets toe aan de informatie omtrent de natuur en omgeving. Bij *ROEG!* luistert de presentatrice vooral naar de boswachters. Zoals uitgelegd in de narratieve laag, is dit waarschijnlijk ontstaan door het gebrek aan tijd en door de kleine crew bij *ROEG!*.

Deze genderrollen zijn ontstaan door de man/vrouw verhouding in de natuursector. Bij Staatsbosbeheer is immers slechts 30% van de werknemers vrouw.⁴² De man/vrouw verhouding in de natuursector is niet te beïnvloeden door de medewerkers en de uitzenders van de programma's. Ze kunnen alleen wel kiezen hoe ze hier mee te werk gaan. Als er wel de wens zou zijn om meer vrouwelijke boswachters in beeld te brengen, is dit moeilijk te realiseren. Boswachters zitten namelijk vast aan een bepaald natuurgebied. Hierdoor zouden een aantal natuurgebieden stevast overgeslagen moeten worden om tot een gelijke man/vrouw verdeling in de programma's te komen. Dit is wel een keuze die gemaakt kan

⁴¹ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 280.

⁴² "Feiten en Cijfers," Over Staatsbosbeheer, Staatsbosbeheer, laatst bekeken op 10 januari 2020, <https://www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/feiten-en-cijfers>.

worden door de uitzenders en de medewerkers. Daarom zijn zij de actoren bij het aspect ‘genderrollen’.

Het tweede aspect waar aandacht aan besteed wordt, is ‘gedrag’. Dit aspect valt voornamelijk op bij *ROEG!*. Het programma heeft als doelgroep natuurliefhebbers uit Drenthe. Daarom valt het op dat de presentatrice nauwelijks Drents spreekt in de afleveringen. Volgens Jan kan ze wel Drents spreken, maar is er kritiek geweest op haar accent. Ze komt namelijk uit Exloo, waar het Drents op Gronings lijkt. Doordat de kijkers kritiek hadden op haar accent, wordt er minder Drents gesproken door de presentatrice.⁴³ De kijkers en factoren die niet beïnvloedbaar zijn, zijn in het aspect ‘gedrag’ de actoren. Dit komt overeen met wat Keinonen zegt, namelijk dat het publiek een belangrijke actor is in de vorming van veranderingen in een format-adaptatie.⁴⁴ Een programma wordt gemaakt voor de kijkers. De kijkers komen uit Drenthe en hebben een bepaald idee van wat het Drentse dialect inhoudt. Voor *ROEG!*, die als doelgroep natuurliefhebbers uit Drenthe hebben, moeten ze dit wel aanpassen op wat de kijkers willen. Naast de kijkers zijn factoren die niet beïnvloedbaar zijn actoren. Met deze factoren bedoel ik het afwezige dialect van de boswachters en Jan. Door de andere aanwezige personen in het programma wordt namelijk ook niet altijd Drents gesproken. Een voorbeeld is de boswachters. Volgens Jan spreken de meeste boswachters in de provincie geen Drents. Daarbij spreekt Jan het zelf ook niet. Wanneer Jan interviews doet voor het programma, spreken de geïnterviewden daarom bijna nooit terug in het Drents.⁴⁵ Medewerkers kunnen hier geen invloed op uitoefenen, aangezien ze niet andere boswachters kunnen vinden die wél met een Drents dialect spreken.

Het derde aspect aspect wat opvalt is ‘overtuigingen’. *Vroege Vogels* focust zich veel op het milieu. Tijdens de aflevering wordt een biologische boer gevolgd. Boswachter Bart en Milouska spreken over hoe biologische boeren iets aan klimaatverandering kunnen doen: “Maar dit kan alleen met veel grond en als de consument wat meer wil betalen voor vlees.” De consument wordt aangesproken om actie te ondernemen. Een van de doelen van eindredacteur Anneke Naafs is bewustwording creëren over hoe kwetsbaar de natuur is.⁴⁶ Bureauredacteur Erik den Boer benoemt dit eveneens als doel van het programma.⁴⁷ Het milieu is een groot onderwerp wat van belang is voor heel Nederland. Aangezien de doelgroep heel Nederland is, is dit een logisch onderwerp om aan te halen. BNNVARA, de

⁴³ Van Dijk, “Bijlage V,” 64.

⁴⁴ Keinonen, “Television Format,” 64.

⁴⁵ Van Dijk, “Bijlage V,” 65/66.

⁴⁶ Naafs, “Bijlage III,” 51.

⁴⁷ Erik den Boer, “Bijlage IV: Interview Erik den Boer” (5 oktober 2019), 52.

uitzender van *Vroege Vogels*, hecht ook veel waarde aan het milieu.⁴⁸ De keuze hiervoor is in de handen van de eindredacteur, andere medewerkers en de uitzender.

Terwijl *Vroege Vogels* zich bezighoudt met het milieu, houdt *ROEG!* zich bezig met onderwerpen die van belang zijn voor de bewoners van Drenthe. Een voorbeeld is een moment uit aflevering 2, waarin de mollenvanger vertelt over zijn werk. “Mollen zijn lastig als je een mooi gazon wilt, maar in de landbouw veroorzaken ze veel schade.” Aangezien Drenthe een provincie is waarvan 70% van de grond landbouwgrond is, is het logisch om in de afleveringen in te gaan op wat van belang is voor deze landbouw.⁴⁹ De uitzender en medewerkers beslissen welke overtuigingen worden belicht. Daarom zijn zij ook bij *ROEG!* actoren.

Kortom zijn er verschillen in hoe de aspecten in de symbolische laag worden ingevuld. De actoren zijn bij het aspect ‘genderrollen’ bij beide programma’s hetzelfde. De uitzenders en medewerkers hebben geen invloed op de meerderheid van mannen in de natuursector. Ze vullen wel in hoe er wordt omgegaan met deze meerderheid in hun programma’s. Dit komt overeen met wat Van Keulen en Krijnen zeggen in hun onderzoek. De locatie van het programma heeft volgens hen veel invloed op de lokalisatie in de symbolische laag.⁵⁰ Aangezien beide programma’s zijn opgenomen in Nederland hebben ze allebei te maken met de genderrollen in de sector van dit land. Het aspect ‘gedrag’ was opvallend bij *ROEG!* door de afwezigheid van het Drentse dialect bij de presentatrice en andere medewerkers. De actoren bij dit aspect zijn daarom de kijkers en factoren die niet beïnvloedbaar zijn. Het laatste aspect ‘overtuigingen’. Volgens Van Keulene n Krijnen is alleen de uitzender een actor bij dit aspect.⁵¹ In het huidige onderzoek komen hier echter nog de medewerkers bij.

De filmische laag

In de filmische laag is er in de talige code en intertekstuele code lokalisatie te vinden. De codes overlappen, aangezien de intertekstuele code verklaart waarom er is gekozen voor de aspecten ‘natuur’, ‘setting’ en ‘camerapositie’ in de talige code.

In de talige code zijn er een aantal overeenkomsten tussen de programma’s. De afleveringen van beide programma’s spelen zich grotendeels af in de natuur. Deze natuur is niet verschilt niet veel van elkaar aangezien alle geanalyseerde afleveringen in Drenthe zijn

⁴⁸ “Milieu,” BNNVARA, laatst bekeken op 12 januari 2020, <https://www.bnnvara.nl/tags/milieu>.

⁴⁹ “Landbouw en bodem,” Hoofdrubrieken, Provincie Drenthe, laatst bekeken op 5 januari 2020, <https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/bodem/landbouw-bodem/>.

⁵⁰ Van Keulen en Krijnen, “The Limitations of Localization,” 287-289.

⁵¹ Van Keulen en Krijnen, “The Limitations of Localization,” 287-289.

opgenomen. Daarnaast hebben beide programma's momenten waarop ze naar een stedelijke omgeving gaan. Voorbeelden hiervan zijn het huis van de weerman bij *Vroege Vogels* en het dorp Gieten bij *ROEG!*.

Wat wel opvalt aan de locaties, is dat er bij *Vroege Vogels* is gekozen voor een groot natuurgebied op de grens van de provincies Groningen en Drenthe. Volgens Erik wordt de locatie van de aflevering door verscheidene factoren bepaald. Hij benoemt als eerste dat er naar websites en kranten wordt gekeken om een interessant gebied te vinden om in op te nemen. Het nieuws is ook van belang. Als er bijvoorbeeld net ergens een bijzonder dier is gezien, gaat de voorkeur uit naar deze locatie. Naast het nieuws moet er 40 minuten beeldmateriaal voor de aflevering te vinden zijn. Verder willen ze een zo groot mogelijke spreiding door het land verwerven, zodat alle kijkers een gebied uit hun eigen omgeving in het programma terugzien. Het seizoen is eveneens van belang, aangezien er in de winter minder natuur te filmen is dan in de zomer. Als laatste moet er geslapen kunnen worden op de locatie. De crew van *Vroege Vogels* wil hierdoor het gevoel van het programma authentieker maken.⁵² Bij het bepalen van de locatie zijn er dus meerdere factoren die meegenomen worden in de beslissing over de locatie. Dit zijn voornamelijk factoren die niet beïnvloedbaar zijn, zoals het nieuws en het seizoen. Hier wordt op ingespeeld en dit wordt aangepast door de medewerkers. De doelgroep is ook van belang, aangezien de medewerkers zo veel mogelijk door het hele land willen filmen voor hun kijkers. De doelgroep wordt bepaald door de uitzender en de medewerkers. De actoren zijn bij de aspecten 'natuur' en 'setting' dus de medewerkers en de uitzender.

Bij *ROEG!* is er ook voor een groot natuurgebied gekozen in aflevering 1, namelijk het Drents-Friese Wold. In aflevering 2 is er voor Boswachterij Exloo gekozen, wat een minder groot gebied is. Volgens Nanda Felix is de locatiebepaling bij hen eveneens seizoensgebonden. Ook tracht *ROEG!* natuurgebieden in de hele provincie te laten zien in hun programma.⁵³ Dit is alleen niet mogelijk vanwege meerdere factoren. Jan stelt dat de meeste boswachters waar *ROEG!* mee werkt uit Noord en Midden-Drenthe komen. Daarbij komt Jan zelf uit Noord-Drenthe. Om deze twee redenen weten de medewerkers van *ROEG!* minder goed naar welke gebieden in Zuid-Drenthe ze moeten gaan. Bovendien hebben ze te maken met een korte opnametijd. Als ze zich wel naar Zuid-Drenthe bewegen, kost het veel tijd om er te komen. Het hoofdkantoor van RTV Drenthe bevindt zich namelijk in Assen. Het kost dus meer tijd om de omgeving te verkennen en een onderwerp te bedenken in een nieuw

⁵² Den Boer, "Bijlage IV," 55.

⁵³ Felix, "Bijlage VI," 70.

gebied.⁵⁴ De kleine crew van het programma speelt ook een rol bij de locatiebepaling. Volgens Nanda bestaat de crew alleen uit Jan, een freelancer en de cameraman.⁵⁵ Kortom worden de locaties, net zoals bij *Vroege Vogels*, bepaald aan de hand van het seizoen. De locaties worden het meest beïnvloed door de boswachters en Jan. Door de combinatie van de boswachters in het noorden en midden van Drenthe, de afkomst van Jan en het tijdsgebrek, wordt er door medewerkers gekozen voor Noord en Midden-Drenthe. De medewerkers zijn bij *ROEG!* een actor bij de aspecten ‘natuur’ en ‘setting’. De uitzender is ook een actor, omdat de uitzender de korte filmtijd en de kleine crew bepaalt.

Al met al worden beide programma’s beïnvloed door een aantal van dezelfde factoren. Dit zijn onder andere het nieuws en het seizoen. Volgens van Keulen en Krijnen ontstaat de lokalisatie in de filmische laag alleen door de landen waarin de programma’s zijn opgenomen.⁵⁶ Dit is overeenkomstig met *Vroege Vogels* en *ROEG!* als het gaat om het nieuws en het seizoen. Dit nieuws en de seizoenen zijn namelijk in Nederland hetzelfde. De invloed van het weer en het nieuws op de lokalisatie bevestigt de uitspraak van Waisbord en Jalfin dat lokalisatie een momentopname is.⁵⁷ Dit is daarentegen niet de enige oorzaak van de lokalisatie in filmische laag. Beide programma’s willen een zo groot mogelijke spreiding door Nederland of Drenthe hebben, maar een aantal factoren houden dit tegen. *Vroege Vogels* kiest voor grote natuurgebieden, omdat er 40 minuten aan beeldmateriaal gefilmd moet kunnen worden. Ook wil de crew op locatie kunnen slapen. Daarbij is de doelgroep van het programma heel Nederland. De grote natuurgebieden zullen meer aanspraak hebben op de kijkers. De lokalisatie in *ROEG!* wordt vooral beïnvloed door wat er bekend is onder de medewerkers. De uitzender is ook bepalend bij *ROEG!*, aangezien de uitzender de korte filmtijd en de grootte van de crew bepaalt.

Het volgende aspect dat opvalt in de filmische laag is ‘cameragebruik’. Bij dit aspect is er ook interactie tussen de talige en intertekstuele code. De manier van filmen staat namelijk in contact met het productiemateriaal en de beperkingen hiervan. Bij beide programma’s is er door de medewerkers gekozen voor een zo authentiek mogelijk beeld van de natuur. Erik stelt dat *Vroege Vogels* een echt natuurprogramma is, waarbij, als er iets fout gaat, dit niet opnieuw wordt opgenomen. Dit mede doordat zij een camjo, welke rol Erik vervult, hebben. Een camjo is een persoon die regisseur, cameraman en geluidsman is.⁵⁸ Dit

⁵⁴ Van Dijk, “Bijlage V,” 60.

⁵⁵ Felix, “Bijlage VI,” 70.

⁵⁶ Van Keulen en Krijnen, “The Limitations of Localization,” 284-285.

⁵⁷ Waisbord en Jalfin, “Imagining the National,” 65.

⁵⁸ Den Boer, “Bijlage IV,” 54/55.

komt meerdere keren duidelijk naar voren in de aflevering. Een voorbeeld is de camera die voorop het raam staat wanneer Milouska met een boswachter in een auto zit. De camera komt een aantal keer duidelijk in beeld door de schaduw van de camera. De camera beweegt daarbij veel tijdens het filmen. Erik stelt dat een camjo wordt gebruikt, omdat het budget van het programma het niet toestaat om een regisseur, cameraman en geluidsman in dienst te nemen. Ook wordt er geslaper op de locatie zelf. Dit lukt beter als er minder medewerkers meegaan. Een camjo is dus flexibeler, omdat er niet drie personen, maar juist één persoon mee hoeft te gaan. Sommige beelden kunnen alleen minder professioneel uitzien.

Bij *ROEG!* beweegt de camera eveneens veel heen en weer. De camera maakt vaak een tilt of een pan in hetzelfde shot. Jan stelt dat er één medewerker is die cameraman en geluidsman is. Ook hier speelt het budget een rol. Het tijdsgebrek van het filmen is eveneens een factor die meespeelt in de bewegende camera. Hierdoor kunnen niet alle shots opnieuw opgenomen worden als ze fout gaan. Jan zei wel dat als er iets fout gaat in het verhaal van bijvoorbeeld een boswachter, dat wel opnieuw wordt opgenomen.⁵⁹ Het is dus een bewuste keuze van de crew om bepaalde stukken wel opnieuw op te nemen. Als de camera veel beweegt, nemen ze dit niet per se opnieuw op.

De lokalisatie wordt in de filmische laag door meerdere factoren bepaald. De aspecten ‘natuur’, ‘setting’ en ‘cameragebruik’ worden beïnvloed door de volgende factoren: de tijdsdruk, het seizoen, het nieuws en de doelgroep. De uitzenders en de medewerkers zijn hierbij de actoren, aangezien zij kiezen hoe er wordt omgegaan met deze factoren. In tegenstelling tot Van Keulen en Krijnen is daarom niet alleen het land waarin het programma wordt opgenomen van belang bij de lokalisatie in de filmische laag.⁶⁰ De uitzenders en de medewerkers vormen de lokalisatie. Zij bepalen namelijk hoe er wordt omgegaan met de omstandigheden in het land of de provincie waarin het programma wordt opgenomen. Dit wordt duidelijk omdat dit onderzoek zich enkel focust op Nederland.

⁵⁹ Van Dijk, “Bijlage V,” 59.

⁶⁰ Van Keulen en Krijnen, “The Limitations of Localization,” 284-285.

Conclusie

In dit onderzoek is de lokalisatie in *Vroege Vogels* en *ROEG!* geanalyseerd aan de hand van een combinatie van een tekstuele analyse en een productie-analyse. De hoofdconclusie is dat de lokalisatie verschilt tussen beide programma's. Een overeenkomst tussen beide programma's is dat ze wel voornamelijk worden gevormd door de dezelfde actoren, namelijk de uitzenders en de medewerkers.

In de narratieve laag is het aspect 'verhaalstructuur' verschillend. Dit komt door twee aspecten, namelijk 'karakters' en 'geschiedenis'. De presentatoren maken het verschil bij het aspect 'karakters', aangezien er bij *Vroege Vogels* meer presentatoren aanwezig zijn dan bij *ROEG!*. Het aspect 'geschiedenis' is verschillend, omdat *Vroege Vogels* zich focust op één gebeurtenis uit de geschiedenis, waar *ROEG!* zich op meerdere gebeurtenissen focust. De doelgroep heeft invloed op de lokalisatie bij beide programma's, aangezien de doelgroep de reden is waarom de programma's bepaalde verhalen vertellen en naar bepaalde locaties gaan. Van Keulen en Krijnen stellen dat de lokalisatie in de narratieve laag ontstaat door een combinatie van de uitzender en de producenten, oftewel medewerkers.⁶¹ In dit onderzoek speelt daarbij nog een extra actor een rol, namelijk de partners van *ROEG!*. Een onderwerp van de aflevering kan worden voorgesteld door de partners.

In de symbolische laag zijn er verschillen in lokalisatie te vinden in de aspecten 'genderrollen', 'gedrag' en 'overtuigingen'. Het eerste aspect, 'genderrollen', wordt bepaald door de man/vrouw verhouding in de natuursector. Deze verhouding is niet beïnvloedbaar door uitzenders en medewerkers van *Vroege Vogels* en *ROEG!*. De uitzenders en medewerkers kunnen louter bepalen hoe ze met deze verhouding omgaan. De lokalisatie wordt bij het aspect 'gedrag' bepaald van buitenaf. Het spreken van Drents in *ROEG!* is namelijk het resultaat van zowel de invloed van de kijkers als externe factoren die niet beïnvloedbaar zijn. Met factoren die niet beïnvloedbaar zijn wordt hier het afwezige dialect van boswachters en medewerkers bedoeld. Deze invloed van de kijkers komt overeen met de visie van Keinonen. Zij stelt namelijk dat de invloed van kijkers een bepalend element is voor lokalisatie.⁶² Tot slot is het aspect 'overtuigingen' van belang. Beide programma's halen namelijk overtuigingen aan die passen bij hun verschillende doelgroep. *Vroege Vogels* heeft het over het milieu, terwijl *ROEG!* het heeft over landbouw. Van Keulen en Krijnen noemen

⁶¹ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 286-287.

⁶² Keinonen, "Television Format," 64.

niet alleen de uitzender als actor, maar ook de locatie.⁶³ In het geval van *Vroege Vogels* en *ROEG!* bestaan de actoren niet alleen uit de uitzender en de locatie: de medewerkers, de kijkers en factoren die niet beïnvloedbaar zijn vallen ook onder de actoren.

Ten derde is de filmische laag geanalyseerd, waarbij de aspecten ‘natuur’, ‘setting’ en ‘cameragebruik’ verschillen in lokalisatie. De locatie is bij *Vroege Vogels* een groot natuurgebied waar de hele aflevering zich op focust, terwijl dit bij *ROEG!* niet zo is. Bij *ROEG!* delen ze de afleveringen op in kleine segmenten waarin verschillende onderwerpen beschreven worden. De ‘natuur’ en ‘setting’ worden beïnvloed bij beide programma’s door het seizoen, het nieuws en de doelgroep. Dat de lokalisatie door het nieuws beïnvloed wordt, bevestigt de uitspraak van Waisbord en Jalfin dat lokalisatie een momentopname is.⁶⁴ Bij *ROEG!* wordt de lokalisatie ook nog beïnvloed door de tijdsdruk en de kleine crew. Bij beide programma’s zijn de uitzenders en de medewerkers de actoren. Hiernaast zijn bij *ROEG!* de partners ook actoren bij de ‘natuur’ en ‘setting’. Het aspect ‘cameragebruik’ wordt bij beiden beïnvloed door het budget en bij *ROEG!* specifiek door het tijdsgebrek. Dit budget en het tijdsgebrek worden bepaald door de uitzender. Hoe hiermee wordt omgegaan is een bewuste keuze van de medewerkers, aangezien zij bepalen wat wordt gefilmd in de korte tijd die ze hebben. Volgens Van Keulen en Krijnen wordt de lokalisatie in de filmische laag door de locatie van opname beïnvloed. Zij noemen verder geen actoren.⁶⁵ Door het analyseren van afleveringen die op dezelfde locatie zijn opgenomen, wordt duidelijk dat niet alleen het land waarin het programma wordt opgenomen van belang is bij de lokalisatie, maar dat ook de uitzenders en de medewerkers een belangrijke rol spelen bij het lokalisatieproces.

Al met al stel ik dat bij de lokalisatie van deze programma’s er voornamelijk bewuste beslissingen zijn genomen door uitzenders, medewerkers en partners. Deze beslissingen zijn niet alleen genomen om de programma’s lokaal of regionaal te maken. De bewuste beslissingen die zijn gemaakt, zijn vaak het gevolg van de beperkingen van de productie en eveneens factoren die niet beïnvloedbaar zijn. Hierdoor ben ik het eens met zowel Keinonen, Waisbord en Jalfin en Van Keulen en Krijnen. Keinonen benoemt namelijk net zoals ik de kijkers als een actor in het lokalisatieproces.⁶⁶ Waisbord en Jalfin stellen dat lokalisatie een bewuste inspanning is door producenten.⁶⁷ Dit komt voor een deel overeen met dit onderzoek, aangezien de medewerkers bepalen hoe er wordt omgegaan met factoren die niet

⁶³ Van Keulen en Krijnen, “The Limitations of Localization,” 287-289.

⁶⁴ Waisbord en Jalfin, “Imagining the National,” 65.

⁶⁵ Van Keulen en Krijnen, “The Limitations of Localization,” 284-285.

⁶⁶ Keinonen, “Television Format,” 64.

⁶⁷ Waisbord en Jalfin, “Imagining the National,” 63-64.

beïnvloedbaar zijn en de beperkingen omtrent de productie. Van Keulen en Krijnen stellen daarentegen dat de producent niet in staat is om culturele elementen aan te passen.⁶⁸ Ik ben het hier mee eens, omdat factoren die niet beïnvloedbaar zijn, aanwezig zijn in het land of de regio waarin het programma wordt opgenomen. De medewerkers kunnen alleen bepalen hoe er wordt omgegaan met deze factoren. Ze passen niet zelf culturele elementen aan, ze werken er alleen mee. De enige actor die de bovenstaande auteurs niet benoemen is de partners van programma's. Kortom hoeven er dus niet één of twee actoren te zijn die lokalisatie vormen. In het geval van *Vroege Vogels* en *ROEG!* zijn dit namelijk meerdere.

Ik ben tot deze conclusie gekomen door de bestaande methode van Van Keulen en Krijnen aan te passen. Dit is gedaan door twee onderdelen toe te voegen. Aangezien er nog weinig tot geen onderzoek is gedaan naar natuurprogramma's, is de categorie *presenter-led/adventure* van Aldridge en Dingwall toegevoegd aan de intertekstuele code bij de narratieve laag.⁶⁹ Hierdoor is er een houvast ontstaan omtrent de genrekenmerken die geanalyseerd dienen te worden voor natuurprogramma's. Daarnaast concludeert dit onderzoek dat de symbolische laag niet alleen uit de culturele code bestaat, maar ook uit de intertekstuele code. Aangezien Van Keulen en Krijnen onderzoek deden naar alleen afleveringen en niet gebruik maakten van interviews, hebben zij de intertekstuele code weggelaten.⁷⁰ Interviews vullen daarentegen de intertekstuele code automatisch in bij de symbolische laag en dienen daarom aanwezig te zijn in de symbolische laag.

Dit onderzoek kent ook zijn beperkingen. Ten eerste kon ik door de tijd die ik had maar een aantal afleveringen van de programma's analyseren. Hierdoor kon de seizoenstructuur, wat een onderdeel is van de narratieve laag, niet worden onderzocht. De seizoenstructuur toont de lokalisatie gedurende een heel seizoen van een programma. In dit onderzoek kon de lokalisatie maar in een aantal afleveringen geanalyseerd worden.

Ten tweede is er gebruik gemaakt van theorie over formats. Hier is voor gekozen, omdat er een debat gaande is over lokalisatie in deze literatuur. Dit lokalisatie-globalisatie debat concentreert zich op de vraag of formats ervoor zorgen dat regionale en nationale culturen in gevaar komen. In mijn onderzoek wilde ik een poging doen om iets bij te dragen aan dit debat door twee soortgelijke programma's te analyseren in het licht van lokalisatie. Het was een uitdaging om dit onderzoek te plaatsen in de formattheorie, aangezien er in dit onderzoek geen formatovername is geweest. Door deze theorie te gebruiken, heb ik een

⁶⁸ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 289-290.

⁶⁹ Aldridge en Dingwall, "Teleology on Television?" 443.

⁷⁰ Van Keulen en Krijnen, "The Limitations of Localization," 272-292.

poging gedaan om de bestaande lokalisatie-globalisatie discussie te begrijpen en hier iets aan bij te dragen.

Het bovengenoemde lokalisatie-globalisatie debat concentreert zich op de vraag of formats ervoor zorgen dat regionale en nationale culturen in gevaar komen. Dit onderzoek toont daarentegen aan dat de lokale en nationale culturen niet in gevaar komen als het gaat om soortgelijke programma's. *Vroege Vogels en ROEG!* hebben voornamelijk dezelfde actoren, namelijk de medewerkers en de uitzenders, maar de lokalisatie wordt wel anders ingevuld. De programma's zijn niet geheel hetzelfde, ondanks dat ze in hetzelfde land zijn gemaakt en beide natuurprogramma's zijn. De afleveringen die zijn geanalyseerd zijn opgenomen in dezelfde provincie. Dit onderzoek toont daarom aan dat regionale programma's zich nog steeds onderscheiden van nationale programma's.

Voor vervolgonderzoek zou voortgebouwd kunnen worden op dit onderzoek door bijvoorbeeld natuurprogramma's uit andere landen te analyseren. Zo zouden binnen een ander land verschillende natuurprogramma's op zowel nationaal als regionaal niveau vergeleken kunnen worden. Hierdoor kan onderzocht worden of de bevinding van dit onderzoek dat formats de regionale en nationale culturen niet in gevaar brengen, ook te generaliseren is naar andere landen. Zowel in de televisiewetenschap als in de daadwerkelijke natuur, blijft natuur gewoon lastig.

Bronnenlijst

BNNVARA. “Milieu.” Laatst bekeken op 12 januari 2020.

<https://www.bnnvara.nl/tags/milieu>.

BNNVARA. “Vroege Vogels TV – De Onlanden.” Media. Laatst bekeken op 9 januari 2020.

<https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/videos/508487>.

Europese Commissie. “Cultuur en audiovisuele media.” In *De Europese Unie in het kort*, 1-12. Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2014.

Provincie Drenthe. “Landbouw en bodem.” Hoofdrubrieken. Laatst bekeken op 5 januari 2020. <https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/bodem/landbouw-bodem/>.

ROEG! “Partners.” Partners. Laatst bekeken op 6 januari 2020. <https://www.roeg.tv/partners/>. *ROEG!* RTV Drenthe, 17 april 2014.

RTV Drenthe. “Uitzending van zaterdag 30 maart 2019 om 17:11.” *ROEG!* Laatst bekeken op 9 januari 2020. <https://www.rtvdrenthe.nl/tv/programma/28/ROEG/aflevering/42538>.

RTV Drenthe. “Uitzending van zaterdag 6 april 2019 om 17:11.” *ROEG!* Laatst bekeken op 9 januari 2020. <https://www.rtvdrenthe.nl/tv/programma/28/ROEG/aflevering/42788>.

Staatsbosbeheer. “Feiten en cijfers.” Over Staatsbosbeheer. Laatst bekeken op 10 januari 2020. <https://www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/feiten-en-cijfers>.

Vroege Vogels. BNNVARA, 24 september 1989.

Literatuur

Adriaens, F, Biltereyst, D. "Glocalized Telenovelas and National Identities: A "Textual Cum Production" Analysis of the "Telenovelle" *Sara*, the Flemish Adaptation of *Yo soy Betty, la fea*." *Television & New Media* 13, nr. 6 (2012): 551-567.

Aldridge, M, Dingwall, R. "Teleology on Television?: Implicit Models of Evolution in Broadcast Wildlife and Nature Programmes." *European Journal of Communication* 18, nr. 4 (2003): 435-453.

Chalaby, J.K. "Conclusion." In *The Format Age: Television's Entertainment Revolution*, 213-216. Oxford: Polity, 2016.

Fiske, J. "Some Television, Some Topics, and Some Terminology." In *Television Culture*, 1-17. London: Routledge, 1987.

Keinonen, H. "Television Format as Cultural Negotiation: Studying Format Appropriation through a Synthesizing Approach." *VIEW Journal of European Television History and Culture* 5, nr. 9 (2016): 60-71. <http://doi.org/10.18146/2213-0969.2016.jethc103>.

Leech, B.L. "Asking Questions: Techniques for Semistructured Interviews." *PS: Political Science and Politics* 35, nr. 4 (2002): 665-668.

Moran, A. "Global Franchising, Local Customizing: the Cultural Economy of TV Programme Formats." *Continuum* 23, nr. 2 (2009): 115-125.

Moran, A. "Television formats in the world/the world of television formats." In *Television across Asia: Television Industries, Programme Formats and Globalization*, bewerkt door Albert Moran en Michael Keane. Londen: Routledge, 2004.

Moran, A. "When TV Formats are Translated." In *TV Formats Worldwide: Localizing Global Programmes*, bewerkt door Albert Moran, 39-54. Bristol: Intellect, 2009.

Van Keulen, J, Krijnen, T. "The Limitations of Localization: A Cross-cultural Comparative Study of *Farmer Wants a Wife*." *International Journal of Cultural Studies* 17, nr. 3 (2014): 272-292.

Waisbord, S, Jalfin, S. "Imagining the National: Television Gatekeepers and the Adaptation of Global Franchises in Argentina." In *Formats Worldwide: Localizing Global Programs*, 55-74. Bristol: Intellect, 2009.

Waisbord, S. "McTV: Understanding the Global Popularity of Television Formats." *Television & New Media* 5, nr. 4 (2004): 359-383.

Bijlage I: Analyseschema aflevering *Vroege Vogels*

Het schema is ingevuld als volgt: ‘Afl:’ betekent dat de informatie uit de aflevering komt, ‘Int. A,’ betekent dat de informatie uit het interview met Anneke Naafs komt en ‘Int. E,’ betekent dat de informatie uit het interview met Erik den Boer komt.

Aflevering *Vroege Vogels* “De Onlanden” ⁷¹

	Talige code	Culturele code	Intertekstuele code
Narratieve laag	<p>Afl: Het logo van de aflevering wordt over een shot van dieren geplaatst, net zoals een kaart van Nederland. Veel shots die elkaar afwisselen.</p> <p>Afl: De aflevering begint met een flashforward: een samenvatting van wat er in de aflevering gaat gebeuren.</p> <p>Boswachter Bart vertelt over vogels die wegvliegen via een voice-over. Milouska, de presentatrice zit naast hem in de auto. Daarna zien we Menno door een gebied lopen met een boswachter. Er wordt eerst uitgelegd wat de Onlanden is door boswachter Bart aan Milouska terwijl ze er doorheen rijden. Terwijl ze het over de overstroming van ‘98 hebben zijn er beelden van de overstroming in beeld. Daarna komen Michelle en Roel kort</p>	<p>Afl: Milouska en Bart praten over de geschiedenis van het landschap. Boswachter Bart: “eind ‘98 is hier een enorme waterlast ontstaan zodat Groningen bijna was overstroomd. Het Martiniziekenhuis ontruimd.” René zegt dat ze in Groningen kiezen voor het landschap van 1900, de tijd dat er nog turf gewonnen werd.</p> <p>Afl: Het landschap wordt aangepast voor de natuur zelf, maar ook voor de boeren. Het doel van de boswachters en de Onlanden zelf is om ervoor te zorgen dat er niet weer wateroverlast komt in Groningen.</p> <p>Int. E, p.51: er is veel aandacht voor natuur en</p>	<p>Afl: Er is veel menselijke aanwezigheid door de presentatoren en de boswachters. De presentator legt zelf ook dingen uit via een voice-over. De presentator is hier dus niet altijd ‘Interested Lay person’.</p> <p>Int. A, p.50: natuurprogramma voor breed publiek. Doelgroep ‘van jong tot oud.’ Voor heel Nederland.</p> <p>Int. E, p.51: Een van de weinige echte natuurprogramma’s in Nederland.</p> <p>Afl: De kijker wordt een aantal keer betrokken bij het programma. Milouska: “Heb je ook een prachtig natuurfilmpje gemaakt? Stuur het dan naar ons op.” Daarna komt vroegevogels.bnnvara.nl in beeld, wat zij ook voorleest.</p>

⁷¹ “Vroege Vogels TV – De Onlanden.” Media, BNNVARA, laatst bekeken op 9 januari 2020, <https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/videos/508487>.

	<p>in beeld terwijl zij aan het varen zijn. Menno gaat met boswachter Wim naar de weilanden. Milouska en Bart gaan naar het uitzicht over het Drentse landschap. Daarna weer naar Roel en Michelle in het bootje. Er komt een inzending van een kijker uit het gebied van de Onlanden van een zeearend. Ook filmpjes van reeën en de grutto, de egel en drieteenstrandlopers. Deze filmpjes komen uit het hele land (Vlieland, Drenthe, aan zee). Daarna wordt een winnaar bekend gemaakt van de filmpjes. Milouska gaat met de weerman van RTV Drenthe over de Onlanden lopen en hebben het over het weer. Ze gaan bij hem thuis langs. Ze laten zien dat hij zijn sleutels niet kan vinden. Gaan terug naar Menno en Wim. Ze zoeken otters en roerdompen. Milouska gaat met René naar het bos en ze kijken naar de turfwinning van vroeger en de gevolgen daarvan. Daarna komt 'beleef de lente'. Dit zijn beelden van geplaatste camera's bij nesten van vogels</p>	<p>geschiedenis. Milieu komt ook aan bod.</p> <p>Int. A, p.50: We laten zien hoe mooi de natuur in Nederland is. Bewustwording creëren.</p> <p>Afl: De presentatrice is een vrouw van in de dertig, de presentator een man van in de veertig. De vrouw is donker terwijl de man blank is. De experts/boswachters zijn in deze aflevering allemaal man. Over sociale klasse en religie wordt niets bekend in deze aflevering.</p>	<p>#VroegeVogels komt ook in beeld.</p> <p>Afl: Wanneer een beeld van een ander wordt gebruikt komt de naam van diegene in beeld. Bijvoorbeeld bij het beeld van een muis. Dit doen ze ook met foto's.</p> <p>Int. E, p.55: We vertellen het er altijd bij als we archiefbeelden laten zien. We zetten in beeld wie ze heeft gemaakt.</p> <p>Afl: Ook is er het onderdeel waarin de kijkers zelf filmpjes in kunnen sturen en waaruit het beste filmpje wordt gekozen. Ze maken aan het einde van de aflevering reclame voor de volgende aflevering, voor het YouTube kanaal en het radioprogramma.</p> <p>Int. E, p.53: Er is één redacteur die werkt met de ingestuurde filmpjes.</p>
--	--	--	---

<p>in Dongen, Friesland, Winterswijk en Haarlem. Milouska gaat met René en zijn dochter meeuwen tellen. Menno is aan het kanoën in de ochtend met Albert. Milouska loopt over de weilanden met boswachter Bart. Milouska gaat daarna naar boer Sytze. Albert en Menno varen door de Onlanden. Ze maken aan het einde van de aflevering reclame voor de volgende aflevering, voor het YouTube kanaal en het radioprogramma.</p> <p>Afl: De aanwezige karakters zijn presentatrice Milouska, presentator Menno, boswachter Bart Zwiers, Michelle, Roel Diepstraten (natuurfilmer), boswachter Wim van Boekel, vogels van het gebied, Roland van der Zwaag (weerman RTV Drenthe), René Oosterhuis (Groninger Landschap) en zijn dochter Karlijn, een natuurfotograaf die ze toevallig tegenkomen, Sytze van der Goot (boer) en Albert Broekman (Staatsbosbeheer).</p> <p>Afl: Er wordt op informele toon met elkaar gesproken. Ze spreken elkaar aan met 'je'.</p>		
---	--	--

	<p>Milouska tegen René: “ga jij maar voor hoor.” Milouska: “Zijn we weer! Goedemorgen!” Er wordt weinig direct in de camera gekeken, maar vooral naar elkaar.</p> <p>Afl: De kijker thuis wordt ook direct aangesproken: Menno met de voice-over: “Ook bij jullie zelf in de filmpjes geen roerdomp, maar wel...”</p> <p>Milouska: “Heb je ook een prachtig natuurfilmpje gemaakt? Stuur het dan naar ons op.”</p>		
<p>Symbolische laag</p>		<p>Afl: René en zijn dochter Karlijn gaan vaak samen vogels spotten waarbij ze de tijd van het spotten en het aantal vogels opschrijven.</p> <p>Roland van RTV Drenthe kijkt vanuit zijn huis, vanaf de dakkapel, naar het weer en presenteert vanaf daar het radioprogramma bij RTV Drenthe.</p> <p>Afl: Milouska en de dochter van René zijn de enige vrouwen die voorkomen in deze aflevering. De boswachters zijn mannen en leggen aan Milouska uit hoe</p>	<p>Int. A, p.50: Bewustwording over hoe kwetsbaar de natuur is, is een van mijn doelen voor het programma.</p> <p>Int. E, p.51: Het milieu en stikstofproblematiek komt ook aan bod.</p> <p>Int. A, p.50: natuurprogramma voor breed publiek. Doelgroep ‘van jong tot oud.’ Voor heel Nederland.</p>

		<p>alles in elkaar steekt.</p> <p>Milouska legt echter zelf ook een aantal dingen uit over de natuur en de dieren.</p> <p>Afl: Ze hebben het in de aflevering een aantal keer over het milieu: Boswachter Bart: “die klimaatverandering zorgt voor enorme pieken en dalen.” Ze gaan ook kijken bij een biologische boer. Hij doet aan kringlooplandbouw.</p> <p>Milouska: “waar de minister zo’n van fan is. Maar dit kan alleen met veel grond en als de consument wat meer wil betalen voor vlees.”</p> <p>Int. A, p.50: we laten zien hoe kwetsbaar de natuur is.</p> <p>Alf: Er wordt uitleg gegeven over waar de Onlanden ligt met het gebruik van een grote stad. Menno: “We zijn in de Onlanden, een nieuw natuurgebied vlak onder Groningen.”</p> <p>Afl: Ook wordt de focus gelegd op het hele land:</p> <p>Menno: “Ook de grutto is weer in het land.”</p> <p>Menno zegt tegen Albert: “Als je die eenden wil hebben moet je eens met Limburg</p>	
--	--	---	--

		<p>bellen, die hebben er genoeg.” Daarna in een Limburgs accent: “Wil je bevers van ons hebben? Dan sturen we ze op in een bootje. Dan kan je ze krijgen.” Ook verwijzen ze naar algemeen bekende dingen zoals een Pausmobiel. Boswachter Bart terwijl ze in een karretje stappen: “in onze Pausmobiel. Hier moet je niet met zo’n dikke diesel doorheen rijden.” René: “Dit kent iedereen wel, dit is gewoon het normale turfveen.”</p>	
Filmische laag	<p>Afl: De omgeving bestaat uit heide, weilanden en het rietmoerasgebied van de Onlanden. Er is ook een kort moment waarbij ze bij het huis van Ronald de weerman zijn. Aan het begin van de aflevering is er een soort stacaravan waar een aantal mensen zitten. Als laatste plek zijn er nog een aantal uitkijkpunten.</p> <p>Int. E, p.51/52: Kijken naar websites, kranten etc. om een interessant gebied te vinden. Moet genoeg te vertellen zijn.</p>		<p>Int. E, p.53/54: Er wordt gebruik gemaakt van een camjo. Dit komt door het budget omdat we twee dagen in een gebied zijn en er slapen. Door de camjo zijn we flexibeler, maar zijn de beelden soms minder mooi.</p> <p>Afl.: “Natuurlijk, zoals altijd, de vertrouwde steenuil in de Perenboom in Winterswijk.”</p> <p>“Nieuw dit jaar: Lepelaars! Daar staan ‘beleef de lente’ camera’s.”</p> <p>Int. E, p.52/53: er is een strakke planning qua</p>

	<p>De boswachter wordt daarna benaderd. Ligt ook aan het seizoen welke locatie wordt gekozen. Spreiding in het land. Hetzelfde geldt voor de dieren.</p> <p>Int. E, p.55: we proberen zo veel mogelijk de grote dieren in Nederland te volgen, maar dan steeds met een andere deskundige die erover vertelt. We blijven ook slapen op de locatie (tentje, veldhut etc.).</p> <p>Afl.: De kleuren van de aflevering zijn vooral groen, bruin door de natuur, maar ook roze met oranje door de opkomst van de zon.</p> <p>Afl: Milouska heeft een gele jas aan met een groene sjaal. Boswachter Bart heeft een groene jas aan. Menno heeft een blauwe trui aan, de boswachter een donkere jas met een bruine broek. René heeft een grijs/blauwe trui aan en een rode rugzak. Al met al hebben de boswachters groene en bruine kleding aan.</p> <p>Afl: De camera staat aan het begin van de aflevering voorop bij het raam van de auto.</p> <p>Hierbij is er sprake van een medium long shot. Er is op een</p>		<p>onderwerp, opnames en montage en het maken van een call-sheet.</p> <p>Ook is het al tien jaar een gewoonte om mensen zelf dingen te laten insturen.</p> <p>Int, E, p.54: Er wordt echt gevolgd wat er gebeurt. Als iets niet goed gaat komt dit in het programma, het wordt niet opnieuw geschoten.</p> <p>Int. A, p.50: natuurprogramma voor breed publiek. Doelgroep ‘van jong tot oud.’ Voor heel Nederland.</p>
--	--	--	--

<p>gegeven moment een schaduw te zien van de camera in de auto door de zon. De dieren en de natuur worden ook vanuit de auto gefilmd terwijl de auto rijdt. Er wordt ook gebruik gemaakt van een drone. De camera beweegt wanneer er wordt gelopen. Ook is er gebruik gemaakt van beelden van een nachtcamera.</p> <p>Int. E, p.53/54: we werken met een camjo.</p> <p>Afl.: De camera komt meerdere keren duidelijk in beeld. Waaronder wanneer Roel en Michelle op een bootje zitten wordt duidelijk dat de camera daar aanwezig is omdat in het eerste shot de camera in beeld komt.</p> <p>Int. E, p.54: Als er iets misgaat, dan volgen we dat gewoon.</p> <p>Afl: De presentator wordt vaak van achter gefilmd terwijl hij/zij met de expert aan het lopen is. De camera is vaak stil, er is weinig sprake van tilts of pans. Er is ook gebruik gemaakt van slow-motion bij een shot van vogels.</p> <p>Afl: Er is vaak sprake van voice-overs, maar vooral veel</p>		
--	--	--

<p>gesprekken tussen de presentatoren en de experts/boswachters. Er zit ook muziek onder bepaalde stukken, ook onder stukken waarin wordt gepraat.</p> <p>Int. E, p.56: door een deal met Buma/Stemra kan zowat alle muziek gekozen worden voor de afleveringen.</p>		
--	--	--

Bijlage II: Analyseschema afleveringen *ROEG!*

De schema's zijn ingevuld als volgt: 'Afl:' betekent dat de informatie uit de aflevering komt, 'Int. J,' betekent dat de informatie uit het interview met Jan van Dijk komt en 'Int. N,' betekent dat de informatie uit het interview met Nanda Felix komt.

Schema *ROEG!* aflevering 30 maart 2019⁷²

	Talige code	Culturele code	Intertekstuele code
Narratieve laag	<p>Afl: De presentatrice legt aan het begin van de aflevering uit hoe de aflevering er uit gaat zien. Het begint met de Spaanse koeien, gaat daarna over op kikkers, daarna weer de koeien, daarna de schapen, daarna de bomen en als laatste de mieren. De presentatrice komt aan het einde samen met Daan en vat samen wat ze hebben gedaan en wat er in de volgende aflevering gaat gebeuren.</p> <p>Afl: Tijdens de aflevering worden er beelden gebruikt van de presentatrice en de experts, maar ook van de dieren waar ze het over hebben.</p> <p>Afl: De aanwezige karakters zijn de presentatrice, Daan Vreugdenhil (natuurmonumenten), heikikkers, Spaanse koeien,</p>	<p>Afl: Er zijn vooral mannen in beeld tijdens de aflevering. De presentatrice is de enige vrouw die de eerste 13 minuten in beeld komt. De laatste drie minuten komt Mariken Hornman (Woldloper) in beeld, zij praat over mieren.</p> <p>Afl: De leeftijd ligt ongeveer tussen de 25 en 55 jaar. De mannen die in beeld komen zijn jonger dan de vrouwen die in beeld komen.</p> <p>Over religie en sociale klasse van de presentatrice en de boswachters wordt niks duidelijk uit de aflevering.</p>	<p>Afl: Er is veel menselijke aanwezigheid. De presentatrice of een boswachter/expert is bijna altijd wel in beeld. Als diegene niet in beeld is, is er een mens aanwezig door de voice-over.</p> <p>De presentatrice en degene die zij interviewt staan centraal. De mens legt uit over het dier en de natuur. De presentatrice is er tijdens deze gesprekken als 'Interested Lay Person', ze is in gesprek met de experts die haar uitleggen hoe alles werkt.</p> <p>Afl: Tijdens de aflevering komt een aantal keer "Meer weten over...., kijk op Roeg.tv" in beeld. Aan het einde van de aflevering</p>

⁷² "Uitzending van zaterdag 30 maart 2019 om 17:11." *ROEG!* RTV Drenthe, laatst bekeken op 9 januari 2020, <https://www.rtvdrenthe.nl/tv/programma/28/ROEG/aflevering/42538>.

	<p>Gijs Bouwmeester (beheerder koeien), schapen, Mariken Hornman (Woldloper) en mieren.</p> <p>Afl: De manier van aanspreken is informeel. De presentatrice begin met “buenos dias,” aangezien ze het later over Spaanse koeien gaat hebben. Wanneer zij het met Daan over de kikkers heeft gaat het gesprek als volgt: “zijn dat kikkers?” “In mei doen ze hun blauwe pakje aan en zien ze er sexy uit en dan gaan ze dansen. En de vrouwtjes denken oeh dat vinden we leuk.” “Dirty talk onder de kikkers.” “Ik zie niks krioelen.” Boswachter Gijs heeft het over de Spaanse koeien als hij zegt: “Dit is eh Roy. En Roy is op ‘t moment wel een van de meest potente jongens van het stel.”</p> <p>Afl: Er wordt tijdens de aflevering direct in de camera gekeken en de kijker wordt aangesproken met ‘je’.</p>		<p>benoemt de presentatrice dit ook.</p> <p>Int J, p.57: Dit is een natuurprogramma. Het is infotainment.</p> <p>Bewustwording. Soort verkoopprogramma.</p> <p>Int N, p. 66/67: <i>ROEG!</i> is een initiatief van RTV Drenthe en Staatsbosbeheer. Wordt samengewerkt met partners. De redactie is onafhankelijk, maar er is input van de partners. <i>ROEG!</i> brengt natuur, nieuws en verdieping en soms grotere landelijke onderwerpen.</p> <p>Onderwerpen dichtbij huis.</p> <p>Int. N, p.67: Informeren en een stukje beleving van de natuur.</p> <p>Int. N, p.68: De doelgroep is iedereen die graag naar buiten wil. Ook de doelgroep van basisschoolleeftijd met <i>ROEG! junior</i>. Ook mensen van buiten de provincie die kijken. Echte</p>
--	--	--	--

			<p>doelgroep is mensen die in Drenthe wonen.</p> <p>Int. J, p.62: De doelgroep is mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur. Iets hoger opgeleide mensen en ongeveer vijftig jaar. Twee derde van de kijkers zit buiten Drenthe.</p>
Symbolische laag		<p>Afl: De presentatrice en de boswachters/experts spreken elkaar aan met ‘jij’ en ‘je’. Ze spreken ook openlijk over ‘sexy kikkers.’ Het gedrag is dus informeel.</p> <p>Afl: In de aflevering worden er bomen gekapt om het veensysteem te herstellen.</p> <p>Hierbij zegt boswachter Daan: “Bomen kappen is nooit leuk.”</p> <p>Het zijn alleen mannen die de bomen aan het kappen zijn.</p> <p>Afl: In deze aflevering wordt vooral aan de presentatrice uitgelegd door mannen hoe het werkt in de natuur. Aan het einde legt Marieken uit over de mieren.</p> <p>Afl: Tijdens haar uitleg over de mieren en over het feit dat de zon zo gaat schijnen zegt Marieken: “Alsof het</p>	<p>Int. J, p.63/64: De presentatrice spreekt weinig Drents omdat er kritiek was op haar Drents van de kijkers. Ik kan zelf ook geen Drents spreken en de boswachters waar wij mee werken ook niet.</p> <p>Int. J, p.60: Wanneer de partners iets nieuws hebben wordt dit uitgezonden in het programma.</p> <p>Int N, p. 66/67: <i>ROEG!</i> is een initiatief van RTV Drenthe en Staatsbosbeheer. Wordt samengewerkt met partners. De redactie is onafhankelijk, maar er is input van de partners. <i>ROEG!</i> brengt natuur, nieuws en verdieping en</p>

		<p>Scheveningen aan zee is, zo mooi.”</p> <p>Afl: Daan en de presentatrice maken ook een vergelijking, maar dan tussen de specht en de mens. De specht moet veel moeite doen om eten te vinden. Daan zegt: “hij gaat niet naar de Albert Heijn.”</p>	<p>soms grotere landelijke onderwerpen.</p> <p>Onderwerpen dichtbij huis.</p> <p>Int. N, p.68: De doelgroep is iedereen die graag naar buiten wil. Ook de doelgroep van basisschoolleeftijd met <i>ROEG! junior</i>. Ook mensen van buiten de provincie die kijken. Echte doelgroep is mensen die in Drenthe wonen.</p> <p>Int. J, p.62: De doelgroep is mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur. Iets hoger opgeleide mensen en ongeveer vijftig jaar. Twee derde van de kijkers zit buiten Drenthe.</p>
Filmische laag	<p>Afl: De aflevering is geheel opgenomen in de natuur van het Drents-Friese Wold. Er is geen gemaakte set. De setting is bos, heide en weilanden.</p> <p>Int. N, p.67: Nieuws gaat voor bij het bepalen van de locatie.</p> <p>Int, J, p.59: We proberen door de hele provincie heen te komen. De meeste boswachters zitten in Noord en Midden-</p>		<p>Int. J, p.58: Er is weinig tijd om het op te nemen. Hierdoor kunnen we niet snel naar onbekend gebied gaan. Boswachters zijn ook geen professionals waardoor het soms fout gaat.</p> <p>Int, J, p.59: De meeste boswachters zitten in Noord en Midden-Drenthe</p>

	<p>Drenthe. Jan komt zelf uit Noord-Drenthe. Hierdoor is er minder aandacht voor Zuid-Drenthe. Ook is er te weinig tijd voor om naar onbekend gebied te gaan.</p> <p>Int, J, p.59: Ligt ook aan het seizoen naar welke locatie we gaan. In de winter is een bos niet interessant. Ligt ook aan wat de partners willen.</p> <p>Afl.: Doordat de natuur de setting is zijn de kleuren vooral groen, bruin en grijs. Deze kleuren worden doorbroken door de donkerrode jas van de presentatrice. Boswachter Daan heeft groene kleding aan waardoor hij in de natuur past. Hij heeft ook een verrekijker vast. Boswachter Gijs heeft juist oranje en rode kleding aan.</p> <p>Afl: Tijdens de aflevering staat de camera vaak stil aan het begin van het shot en daarna komt er in hetzelfde shot vaak een tilt of pan. Er is vaak sprake van een long shot van de presentatrice en de expert. De camera staat meestal niet op een statief lijkt het omdat de</p>		<p>en Jan zelf ook. Hierdoor is er minder aandacht voor Zuid-Drenthe.</p> <p>Int. J, p.60: Ligt aan wat de partners willen wat de locatie wordt.</p> <p>Afl: Ze gebruiken de kennis van de boswachters over het gebied.</p> <p>Int, N, p.69: Er is niet een grote redactie, waardoor berichten van de mensen thuis moeilijk te verwerken zijn.</p> <p>Int. J, p.61: We gaan vaak mee met mensen die onderzoek doen naar een bepaald dier, zoals onderzoekers van de universiteit in Groningen.</p> <p>Int. J, p.64: mensen thuis inzetten is moeilijk omdat we niet genoeg reacties krijgen en niet genoeg mensen in dienst hebben die het kunnen verwerken.</p>
--	---	--	--

	<p>camera veel heen en weer beweegt.</p> <p>Int. J, p.59: Er is maar drie uur om een stuk te schieten.</p> <p>Afl: De presentatrice staat ook meestal naast de boswachter/expert.</p> <p>Afl: Er is vooral spraak doordat de presentatrice in gesprek is met een boswachter, of door een voice-over. Soms is er muziek.</p> <p>Int. J, p.62: Ik kies de muziek. Er is een abonnement op MusicDirector.nl. Het is een kwestie van zoeken.</p>		
--	--	--	--

Schema ROEG! aflevering 6 april 2019⁷³

	Talige code	Culturele code	Intertekstuele code
Narratieve laag	<p>Afl: De presentatrice legt eerst uit wat er besproken wordt in deze aflevering. Er wordt begonnen met de hunebedden en de grafheuvels. Daarna gaat het verder met de paddenstoelen. Vervolgens wordt er uitgelegd hoe kikkerdril het beste meegenomen kan worden naar huis. Daarna gaat het over mollen. Aan het einde zegt ze dat de kijkers op de site moeten</p>	<p>Afl: Er wordt in de aflevering verteld dat het bos bij Exloo begin vorige eeuw is aangelegd. Er wordt daarnaast aandacht besteedt aan de hunebedden en grafheuvels. Er wordt ook gesproken over de oude treinverbinding naar Exloo. Deze aflevering gaat dus veel over de geschiedenis van de omgeving.</p> <p>Afl: Een traditie die naar voren komt in de aflevering is de</p>	<p>Afl: Er is veel menselijke aanwezigheid. De presentatrice of een boswachter/expert is bijna altijd wel in beeld. Als diegene niet in beeld is, is er een mens aanwezig door de voice-over.</p> <p>Afl.: De presentatrice en degene die zij interviewt staan centraal. De mens legt uit over het dier en de natuur.</p>

⁷³ “Uitzending van zaterdag 6 april 2019 om 17:11.” ROEG! RTV Drenthe, laatst bekeken op 9 januari 2020, <https://www.rtv-drenthe.nl/tv/programma/28/ROEG/aflevering/42788>.

	<p>kijken en ook weer naar de volgende aflevering moeten kijken.</p> <p>Int. N, p.67: Nieuws gaat voor bij het kiezen van de locatie.</p> <p>Afl: Tijdens de aflevering worden er beelden gebruikt van de presentatrice en de experts, van de groep Cristella en de mannen in Gieten, maar ook van de dieren waar ze het over hebben. Aan het einde komt er een zelfgemaakt filmpje in beeld van Evert van een kleine spin op de muur van zijn huis.</p> <p>Afl: De aanwezige karakters zijn de presentatrice, Evert Thomas, leden van werkgroep Cristella (man genaamd Alderd en een vrouw), Bernhard de Vries (paddenstoelenkenner), Agnes Bakker (IVN Regio Noord), de kikkerdril, Peter Matter (mollenbestrijder) en de kleine spin. Er komen verder geen dieren duidelijk in beeld.</p> <p>Afl: De manier van aanspreken is informeel. Er wordt alleen 'je' en 'jij' gezegd. Er is geen sprake van 'u'. Er wordt tijdens de aflevering direct in de camera gekeken en de kijker wordt aangesproken met 'je'.</p>	<p>traditie van kikkerdril meenemen uit de natuur en uit laten komen bij de kijker thuis.</p> <p>Er wordt hierover uitleg gegeven. "Het is superleuk om kikkertjes te zien opgroeien."</p> <p>Tijdens het mollenvangen wordt een aardappel een pieper genoemd. Dit is niet de algemene benaming voor een aardappel. Uit eigen ervaring weet ik dat ze dit in Zuid-Drenthe vaak gebruiken in plaats van het woord 'aardappel'.</p> <p>Afl: Er zijn gedurende de aflevering twee vrouwen duidelijk in beeld, verder zijn er drie mannen duidelijk in beeld. De leeftijd is vooral rond de 50-70 bij de mannen. Agnes is rond de 30 en Peter rond de 50. Er is in deze aflevering een mix van mannen en vrouwen. De religie en sociale klasse van de aanwezige personen wordt niet duidelijk in de aflevering.</p> <p>Afl: Bij werkgroep Cristella draait het om paddenstoelen vinden en onderscheiden. Peter Matter geeft uitleg aan een groep mannen hoe je van</p>	<p>De presentatrice is er tijdens deze gesprekken als 'Interested Lay Person', ze is in gesprek met de experts die haar uitleggen hoe alles werkt. Tijdens de aflevering komt een aantal keer "Meer weten over...., kijk op Roeg.tv" in beeld. Aan het einde van de aflevering benoemt de presentatrice dit ook.</p> <p>Int N, p.66/67: <i>ROEG!</i> is een initiatief van RTV Drenthe en Staatsbosbeheer. Wordt samengewerkt met partners. De redactie is onafhankelijk, maar er is input van de partners. <i>ROEG!</i> brengt natuur, nieuws en verdieping en soms grotere landelijke onderwerpen. Onderwerpen dichtbij huis.</p> <p>Int J, p.57: Dit is een natuurprogramma. Het is infotainment. Bewustwording. Soort verkoopprogramma.</p>
--	---	--	---

		<p>mollen af kunt komen. Boeren doen mee aan de uitleg om hun land te beschermen.</p>	<p>Int, N, p.67: Informeren en een stukje beleving van de natuur.</p> <p>Int. N, p.68: De doelgroep is iedereen die graag naar buiten wil. Ook de doelgroep van basisschoolleeftijd met <i>ROEG! junior</i>. Ook mensen van buiten de provincie die kijken. Echte doelgroep is mensen die in Drenthe wonen.</p>
Symbolische laag		<p>Afl: De presentatrice en Evert spreken elkaar aan met ‘jij’ en ‘je’. Ze groeten elkaar met een informele begroeting: “Hallo Evert”, “Goeiemorgen.”</p> <p>Afl: De presentatrice begint de aflevering met: “Geen wie is de mol, maar wat doet de mol.”</p> <p>Er wordt uitgegaan van kennis van de kijker over wat ‘Wie is de Mol is.’</p> <p>Afl: Evert zegt op een gegeven moment tegen de presentatrice: “Deze omgeving is voor jou wel bekend, omdat je hier vaak hebt gesport heb ik gehoord.”</p> <p>Evert vertelt daarna over een etentje: “Ik was gisteravond</p>	<p>Int. J, p.63/64: De presentatrice spreekt weinig Drents omdat er kritiek was op haar Drents van de kijkers. Ik kan zelf ook geen Drents spreken en de boswachters waar wij mee werken ook niet.</p> <p>Int. J, p.60: Wanneer de partners iets nieuws hebben wordt dit uitgezonden in het programma.</p> <p>Int N, p. 66/67: <i>ROEG!</i> is een initiatief van RTV Drenthe en Staatsbosbeheer. Wordt samengewerkt met</p>

		<p>dus bij een etentje bij vrienden en toen liet een vriend een paddenstoel zien op zijn telefoon.”</p> <p>Even later spreekt de presentatrice de kijker toe en zegt: “Misschien heb je ze wel eens gezien in het bos”</p> <p>Afl: De presentatrice luistert naar hoe Evert haar dingen over de natuur uitlegt. Maar Agnes legt zelf iets uit aan de kijker, net zoals Peter.</p> <p>Afl: Bij Cristella krijgt de man die iets uitlegt wel zijn naam in beeld, namelijk Aldert, maar de vrouw die ook meepraat niet.</p> <p>Afl: Terwijl ze op de grafheuvel staan vraagt de presentatrice: “Is het niet respectloos dat we nu op deze grafheuvel staan?” Evert: “Dat vind ik niet. We geven juist aandacht aan deze grafheuvel.”</p> <p>De presentatrice zegt over de grafheuveld: “Misschien een lelijk woord, maar allebei cultuurhistorische elementen.”</p> <p>Tijdens de uitleg over het mollenvangen zegt de deskundige Peter: “Mollen zijn lastig als je een mooi gazon</p>	<p>partners. De redactie is onafhankelijk, maar er is input van de partners.</p> <p><i>ROEG!</i> brengt natuur, nieuws en verdieping en soms grotere landelijke onderwerpen.</p> <p>Onderwerpen dichtbij huis.</p> <p>Int. N, p.68: De doelgroep is iedereen die graag naar buiten wil. Ook de doelgroep van basisschoollleeftijd met <i>ROEG! junior</i>. Ook mensen van buiten de provincie die kijken. Echte doelgroep is mensen die in Drenthe wonen.</p> <p>Int. J, p.62: De doelgroep is mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur. Iets hoger opgeleide mensen en ongeveer vijftig jaar. Twee derde van de kijkers zit buiten Drenthe.</p>
--	--	---	---

		<p>wilt, maar in de landbouw veroorzaken ze veel schade.”</p> <p>Wanneer Evert en de presentatrice over het landschap lopen zegt hij: “Het is bijna een Limburgs landschap.” De presentatrice op verbaasde manier: “Nou nou.”</p> <p>De meeste mensen zoeken naar paddenstoelen in het hoogseizoen, maar de groep Cristella doet dat niet omdat dan de kleine zwammetjes en schimmels worden onderbelicht. “Omdat we dan niet worden afgeleid door de grote paddenstoelen. Het is een onderbelichte groep. Er zijn weinig mensen die er naar kijken.”</p>	
Filmische laag	<p>Afl: De aflevering is opgenomen in Boswachterij Exloo, het onderzoekscentrum van Cristella en Gieten in het dorp waar de mollenvangcursus wordt gegeven. De setting is daarom het bos en het weiland bij Exloo, een onderzoekscentrum en de rand van een dorp met daarbij industrie.</p>		<p>Int. J, p.58: Er is weinig tijd om het op te nemen. Hierdoor kunnen we niet snel naar onbekend gebied gaan. Boswachters zijn ook geen professionals waardoor het soms fout gaat.</p> <p>Int, J, p.59: De meeste boswachters zitten in Noord en Midden-Drenthe en Jan zelf ook. Hierdoor</p>

	<p>Int, J, p.59: We proberen door de hele provincie heen te komen. De meeste boswachters zitten in Noord en Midden-Drenthe. Jan komt zelf uit Noord-Drenthe. Hierdoor is er minder aandacht voor Zuid-Drenthe. Ook is er te weinig tijd voor om naar onbekend gebied te gaan.</p> <p>Int, J, p.59: Ligt ook aan het seizoen naar welke locatie we gaan. In de winter is een bos niet interessant. Ligt ook aan wat de partners willen.</p> <p>Afl: De kleuren van het bos zijn donkere kleuren, namelijk bruin, groen, grijs. Maar in het onderzoekscentrum zijn er veel lichte kleuren zoals wit. Bij Gieten staan ze buiten op het gras, maar is er ook blauw aanwezig van de industrie in de achtergrond.</p> <p>Afl: De presentatrice heeft dezelfde donkerrode jas aan als in de vorige aflevering. Evert draagt een groene bodywarmer met groene trui eronder.</p> <p>Afl: Tijdens de aflevering zijn er een aantal extreme close-ups en big close-ups van dieren. De camera staat vaak stil aan het</p>		<p>is er minder aandacht voor Zuid-Drenthe.</p> <p>Int. J, p.60: Kan aan wat liggen de partners willen wat de locatie wordt.</p> <p>Int, N, p.69: Er is niet een grote redactie, waardoor berichten van de mensen thuis moeilijk te verwerken zijn.</p> <p>Int. J, p.61: We gaan vaak mee met mensen die onderzoek doen naar een bepaald dier, zoals onderzoekers van de universiteit in Groningen.</p> <p>Int. J, p.62: De doelgroep is mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur. Iets hoger opgeleide mensen en ongeveer vijftig jaar. Twee derde van de kijkers zit buiten Drenthe.</p> <p>Int. J, p.64: mensen thuis inzetten is moeilijk omdat ze niet genoeg reacties krijgen en niet genoeg mensen in dienst hebben die het kunnen verwerken.</p>
--	--	--	---

	<p>begin van het shot en er is vaak een tilt of pan in hetzelfde shot. De camera staat meestal niet op een statief lijkt het omdat de camera veel heen en weer beweegt.</p> <p>Int. J, p.59: Er is maar drie uur om een stuk te schieten.</p> <p>Afl: De presentatrice en de experts komen vaak in beeld via een long shot.</p> <p>Afl: Er is vooral spraak doordat de presentatrice in gesprek is met een boswachter, of door een voice-over. Soms is er muziek.</p> <p>Int. J, p.62: Ik kies de muziek. Er is een abonnement op MusicDirector.nl. Het is een kwestie van zoeken.</p> <p>Afl: De presentatrice staat naast de expert. De onderzoekers van Cristella worden gefilmd zoals ze werken: zittend achter hun bureau en microscoop met een medium long shot.</p>		
--	--	--	--

Bijlage III: Interview Anneke Naafs

Anneke Naafs is eindredacteur bij *Vroege Vogels*. Dit interview is uitgevoerd op 27 december 2019 via de telefoon.

F: Femme

A: Anneke

De vragen zijn schuingedrukt.

F: “Even kijken hoor. *Ja hoe zou jij het programma omschrijven? In wat voor genre zou je het plaatsen?*”

A: “En heb je het dan over tv of over radio?”

F: “Tv.”

A: “Als natuurprogramma voor breed publiek. Het gaat over de natuur in Nederland voor breed publiek.”

F: “*Wat is het doel van het programma?*”

A: “Ja het doel is om te laten zien, nou ja, dat is mijn doel hè. Dat is niet per se omschreven door de publieke omroep als bepaald doel. Maar mijn doel is om te laten zien hoe mooi de natuur in Nederland is. Daar informatie over te geven en daarmee bewustwording te creëren.

En misschien dat je denkt, nou als het zo mooi is en het is zo kwetsbaar, wat kan ik doen om daar voor te zorgen. Maar dat laatste is eigenlijk, ja, dat is een secundair doel. Dus het doel is laten zien hoe mooi het is, laten zien hoe kwetsbaar het is en bewustwording creëren.”

F: “*Wat is de doelgroep van het programma?*”

A: “Nou dat staat niet per se beschreven dat iets, maar gezien het tijdslot is dat een hele brede doelgroep. Dus van jong tot oud. Het is heel duidelijk een brede doelgroep.”

F: “En ook gewoon heel Nederland dus.”

A: “Zeker. Ja. Dat is sowieso. En dan, maar bij die brede doelgroep bedoel ik in leeftijden.”

F: “Ja eigenlijk de laatste vraag alweer.”

A: “Oké, nou dat ging snel.”

F: “*Is er nog iets wat je wil vertellen?*”

A: “Nee.”

Bijlage IV: Interview Erik den Boer

Erik den Boer is bureauredacteur bij *Vroege Vogels*. Dit interview is uitgevoerd op 5 oktober 2019 te Hilversum Mediapark.

F: Femme

E: Erik

De vragen zijn schuingedrukt.

F: *“Hoe zou je het programma omschrijven. In wat voor genre zou je het plaatsen?”*

E: Nou we zijn een natuurprogramma. Ik vind het een van de weinige echte natuurprogramma's in Nederland. Behalve de echte natuurfilms die er natuurlijk worden gemaakt. Een wekelijks natuurprogramma over mooie gebieden in Nederland met veel aandacht voor natuur en een beetje ook voor geschiedenis. Het milieu komt natuurlijk ook aan bod, stikstofproblematiek en dat soort dingen.

F: *“Zou je het beslissingsproces rond een aflevering kunnen beschrijven? Hoe gaat dat in zijn werk?”*

E: “Daar zijn we nu druk mee bezig toevallig voor volgend jaar, voor het volgende seizoen. We struinen door bijvoorbeeld LinkedIn, websites die we kennen, kranten enzovoort en dan gaan we op zoek naar natuurgebieden waarvan we denken dat die interessant zijn om veertig minuten televisie over te maken. We maken de ene aflevering veertig minuten over een gebied en dan gaan we kijken, of daar in principe de boswachter die erover gaat benaderen. En dan gaan we kijken of die enthousiast is, want we blijven er ook altijd een nachtje slapen. Heb je een beetje afleveringen gezien?”

F: “Ja, ik keek het heel vaak met mijn vader.”

E: “Dus dan weet je een beetje hoe het werkt. We hebben acht verschillende onderwerpen en dan gaan we dus kijken of het gebied oké is. Of er genoeg te vertellen is, of de boswachter enthousiast is en of er een leuke plek is waar we kunnen overnachten. En dan zetten we dat zo'n beetje in elkaar en in een vergadering, straks gaan we er weer eentje houden samen met Anneke (Naafs, eindredacteur) die de baas is, beslissen we oké we gaan met dat gebied verder. En dan komt die op de lijst en dan gaan we ook kijken waar in het seizoen dat gebied op zijn best tot zijn recht komt.

We zitten nu heel erg te zoeken naar gebieden die we al heel vroeg in het voorjaar willen. Want we moeten begin maart moeten we gaan opnemen en dan is er in de natuur nog

niet heel veel aan de hand. Dus dan moeten we echt zoeken naar gebieden. En dus dan gaan we een soort voorlopig schema maken.

Dus we weten nu we gaan begin maart beginnen we met de Hooipolder bij Nijmegen, en de Maashorst in Brabant en daarna gaan we waarschijnlijk naar Friesland zodat we het ook een beetje spreiding door het hele land hebben. Dat is qua natuurgebieden prettig en ook voor de spreiding in het land is dat leuk dat we dat een beetje doen. En ook voor de mensen die in die provincies wonen, dat die zich een beetje herkennen. Dat ze niet denken oh die zitten altijd in Limburg of rondom en nabij Hilversum. Want hier (Hilversum) komen we nooit eigenlijk. En dan maken we een soort schema voorlopig. En dat kan allemaal nog veranderen, omdat er iets heel speciaals kan gaan gebeuren en dat een week later is of een week eerder. Dus zo, en dat zijn we aan het doen nu.”

F: *“Kun je mij een voorbeeld geven van waarom de keuze wordt gemaakt voor locatie, dat heb je al gezegd. Dan de planten of dieren die dan gevolgd worden.”*

E: “Nou we kijken of we, we hebben eigenlijk in iedere aflevering hebben we wel iets met, proberen we iets met vogels, iets met zoogdieren, iets met insecten, planten, paddenstoelen, korstmossen. Dus we proberen een spreiding te maken. En vaak is er één, niet altijd, maar soms is er één reden, één dier, zoals nu bijvoorbeeld in de Maashorst, daar zitten raven. En die raven worden geringd, en raven in Nederland is heel zeldzaam. Die zijn er bijna niet. En je ziet ze al helemaal bijna nooit. Dus dan denken we nou die raven daar, dat is voor ons de hoofdreden om erheen te gaan. En dan kijken we er omheen of er genoeg andere onderwerpjes zijn daar omheen die we kunnen vinden. En nou op die manier zoeken we dan uiteindelijk het gebied of het gebied zelf is heel bijzonder zoals Naardermeer of Botshol of de Biesbosch. Ja dat soort gebieden. En dan zoeken we altijd die verschillende onderwerpen, zoeken we dan uit.”

F: *“Wanneer wordt alles besloten? Dat het vaststaat?”*

E: “Niet nu. Nee maar dat kan soms ook een paar weken van tevoren zijn dat er iets afvalt of dat er een boswachter, ja ziek dan is er meestal wel een vervanging, maar soms om een bepaalde reden besluiten we vrij laat om een gebied niet te doen en dan moeten we heel snel nog iets anders verzinnen. Dus dat kan toch, we zijn vrij flexibel.

We hebben een hele strakke planning qua onderwerp, qua opnames en montage en het maken van het zogenaamde call-sheet wat we hebben waar in staat wie wanneer en hoe laat waar moet zijn. Daarna volgt heel strak een schema van opnames en montage. En dan

natuurlijk op het laatst het inspreken van de voice-overs nog en het uitzenden. Maar daarvoor kan er nog van alles veranderen. En soms zelfs tijdens opnamedagen komen we nog iets grappigs tegen waarbij we denken “oh is toch leuk er lopen hier vrijwilligers die vlinders tellen” en dan draaien we die alsnog mee. Ik ben er ook altijd bij, vaak om te filmen. Wij zijn heel flexibel.”

F: *“Op welke manier en waarom worden de mensen thuis ingezet? Want je kon ook altijd, wat ik me kan herinneren, is dat je altijd filmpjes in kon sturen.”*

E: “Ja dat is via de site. We hebben een hele grote community op vroegevogels.nl of bnnvara.vroegevogels.nl, onze website. Dat zelf insturen van die filmpjes bestaat al heel lang. Al zo lang het programma bestaat. Al meer dan tien jaar. Dus de mensen kennen dat ook wel. En op de radio heb je de venolijn waar mensen ook inspreken. Dus we hebben één redacteur die is daar de baas over, die verzamelt alle filmpjes die zijn opgestuurd. Die laat dan op een bepaald moment, vaak op donderdag, aan de rest van de redactie zien van nou deze zes filmpjes, aan iedereen die er toevallig is, laat die zien van nou deze zes zijn er deze week. En wie vinden jullie dat de winnaar is. Dan steken we allemaal onze vinger op. Dus dat is een soort, dat loopt altijd door.

En af en toe denken we van oké het is leuk als we in een bepaald gebied zijn om dan juist dieren te laten zien ook uit dat gebied. En soms denken we van juist niet, we willen juist dieren laten zien die niet uit dat gebied komen. Dus we wisselen daar een beetje mee. Dus hij heeft ook altijd wel een voorraadje. Maar hij, nu is het toevallig een hij, hij maakt iedere week een compilatie. Dat gaat continu door.”

F: *“Is er nog iets wat je wil vertellen?”*

E: “Wat wel bijzonder is aan Vroege Vogels is als je het ziet, dat is misschien wel aardig om te vertellen, is dat wij, de meeste televisieprogramma’s worden gemaakt met een ploeg. De ploeg is een cameraman, een regisseur en een geluidsman of vrouw met zijn drieën. En dat is de traditionele manier van televisie maken in Hilversum. Maar het budget van ons programma laat dat eigenlijk niet toe om die veertig minuten te maken want wij zijn twee dagen in een gebied. We blijven ook slapen, gewoon slaapzakjes en matjes.

We gaan ook niet in een hotel. Aan de ene kant omdat we dat niet kunnen betalen, en aan de andere kant omdat het ook leuker is vaak om echt in het gebied te slapen. Dus gewoon op een veldkantoor, een veldschuurtje die middenin het natuurgebied ligt waar we dan overnachten. Dan hebben we twee presentatoren, en we hebben eigenlijk niet het budget om

twee hele cameraploegen in te zetten. En dat heeft ook wel wat nadelen. We werken met een camjo. Ik weet niet of je dat begrip kent.”

F: “Nee.”

E: “Het is een camerajournalist. Het is iemand die in zijn eentje zelf alles doet. En dat doe ik, samen met Michelle. Dus ik ga de helft van de uitzendingen mee. Ik heb een camera en geluidsapparatuur en dan ga ik samen met een presentator, met Menno of Milouska, en straks wordt dat dan Willemijn Veenhoven, ga ik op pad en doe ik dus eigenlijk alles alleen. Dat heeft soms voordelen, omdat je toch net een beetje intiemer bent, of soms ben je op een plek, zoals in een riool, of in een schuilhutje, of op een plek waar gewoon een hele ploeg niet bij kan. En je bent lekker compact. Met sommige mensen is het prettiger, omdat dan die mensen die niet gewend zijn om voor de camera te praten, die vinden drie mensen tegenover zich ook vaak lastig. Dus dan ben je minder intimiderend. Dat doen wij dan op een andere manier.

En palliatief is het ook lastig, want in zo’n ploeg heeft iedereen zijn taak. De geluidsman zorgt dat het geluid perfect erop staat, de regisseur zorgt voor de inhoud en die bepaalt een beetje wat voor soort beelden die wil hebben. En de cameraman zorgt dat de beelden goed en scherp zijn en goed te monteren. En die kwaliteit van zo’n ploegje is dan ook wel eens wat hoger dan van die persoon die het alleen doet. Dus het heeft een beetje van twee kanten wat. Maar dat is voor ons de manier om dit te kunnen maken.

En onze manier van draaien is, maar daar heeft Anneke misschien wat over verteld, dat we echt volgen wat er gebeurt. Dus wat normaal bij veel items, als je bijvoorbeeld naar *Binnenstebuiten* kijkt en het verschil met *Vroege Vogels* en *Binnenstebuiten* is heel groot als je ziet hoe het gemaakt is. Bij *Binnenstebuiten* gaat de cameraman, die zoekt een mooi plekje, mooie boom aan een beekje, beetje voor in beeld, en een mooi kasteeltje achter in beeld en dan roept die regisseur ‘ja’ en dan komt de presentator het beeld in lopen of de geïnterviewde. En die doet dan zijn verhaaltje. En als het niet goed is doet die het nog een keer en nog een keer en net zo lang tot het er netjes op staat. En dan gaan ze naar een volgende plek, volgend shot en dan maken we een close-up en dan gaat die cameraman het op zijn gemakje instellen.

En dan terwijl wij zeggen van weet je wat, dan ga maar lopen ga maar praten ga maar een interview houden, een gesprek. Hij volgt gewoon, wat er gebeurt, gebeurt er. Als je valt of met je voet vast komt te zitten, dan we volgen het en dat maakt dat het er voor ons, dat maakt dat het voor mij betreft het er levendiger uit ziet. Je volgt echt wat er gebeurt. Je beleeft het meer mee. En mensen wiens smaak het niet is zullen zeggen het ziet er slordiger uit of het ziet er rommeliger uit. Of wat Anneke in de montage ook vaak nog doet of de regisseur, shots die nog net een beetje onscherp zijn of die nog net een beetje bewegen. Kijk als ik zo mijn camera

pak en ik maak een shot van jou, dan kun je kiezen of je dit stukje dat ik hem net van de grond pak er nog bij laat zien of niet. En als je het wel laat zien heeft het wat meer dynamiek. En je kan ook zeggen het ziet er wat slordiger uit. Dus dat is wel een verschil met andere natuurprogramma's, met andere documentaire-achtige programma's. Dat zijn wel, die manier van werken met zo'n camjo, en onze manier van filmen dat we echt alles volgen wat er gebeurt dat is een, ja dat is wel wat ons programma eigen maakt denk ik ook qua sfeer.

Ja wat valt er nog verder over te vertellen. Waar wij altijd mee bezig zijn, je hebt in Nederland natuurlijk maar een beperkt aantal grote harige dieren. Dus we hebben een vos, een bever, een otter, een ree en op een paar plekjes nog wilde zwijnen en edelherten. En daar houdt het een beetje mee op. Dus we moeten toch iedere keer weer kijken dat we dat met een andere invalshoek doen of met een andere manier van, een ander onderwerp er omheen. De ene keer is het bronst, zijn ze aan het vechten. En de keer daarop krijgen ze jongen. Want we zijn natuurlijk met een beperkt aantal grote dieren. En ons publiek houdt er ook wel van om af en toe een beetje zo'n groot harig beest in beeld te krijgen. Dus daar zijn we continu naar op zoek, naar andere deskundigen die weer iets anders kunnen vertellen over hetzelfde dier. Ja dat was wel een beetje hoe wij werken.

En wat ons ook denk ik wel onderscheidt van andere natuurprogramma's zoals bijvoorbeeld de *Baardmannetjes*, wij faken niks. Alles moet echt zijn. Dus als het beest er niet is, dan is die er niet. Terwijl bij andere natuurprogramma's hebben ze wel eens de neiging om stiekem dan een shot ervan in te monteren die uit hun archief komt. En net te doen alsof het beest er wel was. En dat doen wij in principe, doen wij dat nooit. En soms laten we wel archiefbeelden zien, maar dan vertellen wij het er altijd bij. En dan zetten we ook netjes in beeld wie ze gemaakt heeft en waar ze vandaan komen. We zullen nooit net alsof doen. Bij de *Baardmannetjes* zie je wel eens dat ze door een verrekijker kijken en dan plakken ze daar gewoon een archiefbeeld in van vliegende vogels. Dat zullen wij niet gauw zo doen. Ja dat is een beetje wat ik erover kan vertellen.

We blijven echt slapen ook. Dat vragen mensen ons wel eens. Want ik hoorde laatst van een boswachter dat, ik geloof Jeroen Krabbé, nee zijn zoon, voor de postcodeloterij die deed net of hij daar in een tentje op een eilandje sliep, maar dat was helemaal niet zo. Hij sliep gewoon in een hotel. Die deed alsof. Maar wij slapen altijd echt in een tentje op het eiland. Dat geeft een soort echtheid. Of ook een soort rauwheid aan het programma hopen we. ”
F: “Dat was hem eigenlijk wel. Ik heb wel dingen waar ik iets mee kan.”

E: “Even kijken, je hebt natuurlijk de beelden op tv die je terug kunt zien en Anneke komt misschien nog met een regisseur die je kan je een keer kan bellen met bepaalde vragen. Want wat heb je nog voor vragen?”

F: “Over de muziek in de aflevering.”

E: “Oh ja, de kosten, de muziek.”

F: “En de structuur van de aflevering en de uiteindelijke beelden die dan worden gebruikt.”

E: “De muziek kan ik ook wel beantwoorden. Wij mogen bij de omroep, bij de publieke omroep, alle muziek gebruiken, bijna alle muziek die we willen. En de publieke omroep heeft een hele grote deal met de Buma/Stemra, dat we dan achteraf met een groot abonnement afrekenen. Dat gaan dan om het organisatorische.”

Bijlage V: Interview Jan van Dijk

Jan van Dijk is producer bij *ROEG!*. Dit interview is uitgevoerd op 12 december 2019 te Assen.

F: Femme

J: Jan

De vragen zijn schuingedrukt.

F: “Ik heb een aantal vragen. *Hoe zou je het programma omschrijven? Dus in wat voor genre zou je het plaatsen?*”

J: “Ja, dit is een natuurprogramma hè *ROEG!*. Dus dat is een genre. En ja het is een beetje, euhm ja, vertier, infotainment of zoiets. Die kant uit. Het is aan de ene kant wel informatief, maar het moet ook een beetje leuk zijn en gezellig en positief. Dus, ja, infotainment vind ik wel een goede omschrijving.”

F: “Dat was ook de volgende vraag. *Wat is een beetje het doel van het programma? Dus informeren, amuseren.*”

J: “Ja, enthousiasmeren is ook een doel hè. Zorgen dat mensen enthousiast worden over de natuur. Een van de bedoelingen die we hebben is dat mensen meer naar buiten gaan. Dus meer de natuur ingaan zelf. Dat was wel een belangrijk doel.

En ja bewustwording van wat is er allemaal. Kijk we werken natuurlijk samen met natuurorganisaties en die vinden het belangrijk dat mensen bewust zijn van wat zij allemaal te bieden hebben hè. Wat dat betreft is het misschien nog wel een soort verkoopprogramma, maar dan op een andere manier. Maar ja zij willen gewoon laten zien van wat is er in Drenthe aan natuur. En wat is het belang daarvan. Dat is het een beetje. Wat is het belang erbij. Wat zijn de, ja, de positieve ontwikkelingen, negatieve ontwikkelingen. Wat kun je zien als je gewoon rondloopt door een bos hè. Dat zijn toch vaak van die dingen van nou ja je ziet het pas als je erop let ofzo of als je iets weet. Anders loop je er gewoon soms straal aan voorbij. Terwijl als iemand zegt van “oh ik vind dat en dat, heb je dat wel eens gezien, er zit een heel verhaal achter.” Dat proberen we een beetje te brengen. Ja.”

F: “*Zou je een typische opnamedag kunnen beschrijven? Hoe dat een beetje in zijn werk gaat.*”

J: “Nou dat is, wij nemen, wij nemen het op in verschillende fases. We gaan op pad met een boswachter en we hebben losse items erin die, ja losse items, een typische dag, ja dat is

gewoon, dat hangt er helemaal van af van wat het is zeg maar. Met zo'n boswachter, ja wat we meestal doen, we nemen het, we zijn daar met een tamelijk strak schema. We nemen het op woensdagochtend het programma op in principe. En dat komt omdat we donderdagochtend hebben we edit-tijd hier binnen het bedrijf. En dan kan ik woensdagmiddag kan ik het klaarmaken voor de edit.

Je moet berekenen van het programma duurt ongeveer een kwartier, zestien minuten, tussen de vijftien en de zestien minuten. Er zitten drie filmpjes in van twee minuten, dus we, dus nou dat is zes minuten gaan er vanaf. Dan blijft er negen of tien minuten over. Dan gaan we met die boswachter op pad. Nou we gaan een aantal verschillende locaties langs. Nou meestal zijn er, omdat er meestal drie filmpjes in zitten zijn het meestal vier verschillende locaties. Want je probeert tijdens elk stukje met de boswachter iets anders te laten zien, op een andere plek te zijn of een ander aspect van iets te laten zien.

Nou ja je komt altijd met veel meer materiaal terug dan, dan, nou ik zeg altijd van nou ja we hebben negen minuten nodig, dus technisch gezien zouden we in tien minuten klaar kunnen zijn hè. Je moet eventjes het spul aanzetten en dan staat het erop. Maar we zijn altijd, zijn we drie tot vier uur zijn we er gewoon mee bezig. Dat is een soort regel, ja ik snap ook niet precies, maar ja je moet ergens heen. Je hebt allemaal shots nodig van hoe het eruit ziet. Dat kost tijd. Geloop naar een locatie kost tijd. Je moet even overleggen met de boswachter en met de presentator van wat gaan we precies doen hier, waar gaan we het over hebben. Dat kost allemaal even tijd. Het moet gebeuren.

Soms gaat het fout ofzo. Dan ja, het zijn natuurlijk geen, de boswachters zijn geen professionals dus die beginnen gewoon te vertellen. Dus ja, dan zijn ze of de draad van hun verhaal kwijt of het duurt veel te lang hè. Het moet, het is het mooiste als het een stukje van twee minuten doet, twee en een halve minuut. Dan heb je mooie blokjes. Dan kun je mooi erin knippen ja. Als je iets gaat vertellen en je bent er plotseling vijf minuten mee bezig, nou dan wil je toch kijken of het korter kan hè. Dat je hetzelfde vertelt in kortere tijd. Dus ja, we spreken meestal om negen uur af. En dan, nou ja, gaan we het veld in. Dan gaan we een aantal locaties af. En dan zijn we tot twaalf uur, half een, een uur, zijn we bezig met opnamen.

Het is een klein clubje. We gaan met zijn drieën vanuit het bedrijf, de presentator, cameraman, en ik ga mee als producer zeg maar, als regisseur. En met de boswachter. Dus we gaan met zijn vieren op pad dan. Nou ja dan hebben we het drie uur later erop staan en dan moet het nog allemaal afgewerkt worden. Daar ben je ook nog een aardige tijd mee kwijt, maar zo ziet dat er ongeveer uit.”

(Komt iemand binnen, korte onderbreking)

F: “Even kijken, waar was ik. *Zou je het beslissingsproces rond een aflevering kunnen beschrijven? Dus waarom wordt er voor een bepaalde locatie gekozen, een onderwerp.*”

J: “Ja, dat, pfoe. Ja dat hangt er heel erg van af. Even kijken. Nou voor locaties, wij, we proberen door de hele provincie heen te komen. Daar let ik, we hebben het probleem dat de meeste boswachters waarmee we op pad gaan, die zitten allemaal in Noord, in Noord-Drenthe, of in Midden-Drenthe. En ikzelf kom ook uit Noord-Drenthe, dus dat ken ik goed. Dus we hebben de neiging om niet te ver, om niet te vaak in Zuid-Drenthe te komen hè. Dat hele stuk van Havelte tot aan het Bargerveen zeg maar, die hele strook, de Reest, Dwingelderveld ook al wel. Nou ja, dat kennen we gewoon niet zo heel goed.

En je moet je, we hebben niet, we hebben er drie uur de tijd voor in zo'n dag hè. Ook niet heel veel meer want, nou ja we maken het met een klein, ja met weinig mensen. Dat heeft wel zo zijn beperkingen dus je kunt niet als je dan van tevoren zegt van nou we gaan volgende week naar de omgeving van Ruinerwold of zoiets hè. En dan gaan we daar een dag rondlopen om te kijken wat er allemaal te zien valt. Ja dan is dat gewoon veel makkelijker. Maar die tijd hebben we, heb je, hebben we eigenlijk nooit. Dus we bedenken dat gewoon aan de telefoon. We bellen en overleggen even en ja dat is geschikt of nou dan gaan we daar, daar gaan we heen en dat gaan we dan doen. En omdat je op zo'n dag ook maar drie uur de tijd hebt kun je ook niet heel erg rondlopen. Dus je moet weten waar je heen gaat. En dat is wel een ja, dat is jammer dat we dan over Zuid-Drenthe dan gewoon te weinig, we proberen overal te komen maar het moet wel kunnen. We moeten er tijd voor hebben.

Zo'n boswachter die moet ook echt iets te vertellen hebben. Dus die moet het gebied eigenlijk ook gewoon goed kennen. Nou ja de een heeft er wel de tijd voor, want die zegt ik ga op zondag daar een hele middag rondsjouwen. Maar de ander die lukt dat gewoon niet. Dus de ene keer met de ene boswachter blijf je meer in zijn eigen werkgebied, want dat kent hij goed. Daar kan hij ook de meeste interessante dingen over vertellen. Met de ander gaan we weer meer andere gebieden langs daarbuiten. Ja op die manier selecteren we dat eigenlijk van ja, waar gaan we heen hè.

We kijken ook van wat valt er te halen op zo'n moment. Nou ja zeker deze periode is het winter, dan is er gewoon niet heel veel natuur ofzo. Het is er wel maar je moet gewoon echt even op zoek gaan. En je gaat dus nu kijken naar gebied waar bijvoorbeeld veel vogels zitten ofzo 's winters. En dan ja als het heel, nu ga je niet gauw meer in een bos zitten want dat is gewoon niet zo, ja dat is moeilijk om daar genoeg onderwerpen vandaan te halen. Je

kunt een beetje naar de Onlanden gaan of naar het Hunzedal ofzo. Daar zitten heel veel eenden, ganzen, roofvogels. Of je gaat gewoon in de stad zitten, in de tuin bij iemand waar gewoon veel dingen gebeuren. Dat heeft, en dat heeft er mee te maken met dat we gewoon, nou ja kijk als je een week de tijd hebt ofzo dan kun je gewoon midden in zo'n bos gaan zitten wachten tot er wat gebeurt. Dan heb je wel wat. Maar die luxe hebben wij niet. Dus ja je kijkt gewoon naar wat haalbaar is. En voor een deel ook een beetje wat actueel is hè, wat speelt.

Als er een bepaald iets nieuws is, dat heeft ook met die partners te maken, met wie we samen werken. Die willen soms ook graag iets in de aandacht hebben. Dan hebben ze een nieuwe wandelroute of zoiets, of er wordt ergens beheer gepleegd, daar willen ze dan graag wat over uitleggen. Nou daar kijken we ook naar. En andere onderwerpen die in de uitzending zitten, dat is, ja, dat is net wat we zelf interessant vinden, wat actueel is, wat speelt. Ja dat is net wat er aan de hand is zeg maar, wat je tegenkomt. Dat, ja.

Je hebt een aantal grote thema's waarmee natuurorganisaties bezig zijn. Nou ja, biodiversiteit, insecten. Dat is wel, dat heb je allemaal wel gehoord de afgelopen tijd. Hier in Drenthe is vanuit de provincie op een gegeven moment een hele smak geld in bescherming van weidevogels gestoken. Nou ja, wat heb je nog. Als dat soort dingen aan de orde zijn, dan besteden we daar ook wat meer aandacht aan.

Vorige week hadden we die goudjakhals die opgedoken was. Ja dat komt gewoon binnen hè. Dan worden we gebeld van "nou jongens we hebben nou toch iets bijzonders voor de camera gehad, een goudjakhals. Willen jullie er wat mee? En blablablabla." Nou ja, daar ga je dan, ja, het lukt dan niet in de uitzending. Want die is dan al klaar. Want die nemen we, die waren we net aan het opnemen op dat moment. Dus dat doen we dan alleen op de site, maar, nou ja, op zo'n manier. Op zo'n manier ben je bezig met de selectie van onderwerpen. Ja dat is ook, aan de ene kant moet het haalbaar zijn.

Nou ja bijvoorbeeld ook losse items. Dat is ook, ja, weet je, als je een item filmen zeg maar, dan ben je ongeveer alles bij elkaar drie uur mee bezig, en je bent ongeveer een dag kwijt met een item maken en dan heb je een stukje van twee minuten gemaakt. Ja natuur is gewoon lastig af en toe.

Van de week, er zit een pelikaan bij Meppel, daar heb je misschien wel over gehoord. En gister hadden ze in de nieuwsredactie bedacht van oh dat is toch wel leuk om daar wat mee te gaan doen. Nou ja dan komen ze daar, dan is die pelikaan die is euh, ja die heeft net zijn kop, dan zit die net ergens anders of zoiets. Of dan zwemt hij in de Reest. Ja dan zie je hem niet. Dan moet je weer wachten totdat hij weer tussen de ooievaars gaat zitten. Ja dat, waarschijnlijk gaat hij dat wel doen. Dat weet je ook nooit zeker. Hij kan ook weggevlogen

zijn. Dat is altijd, ja, natuur is gewoon niet zo makkelijk te regisseren. Dus je moet een beetje geluk hebben.

En nou ja, je moet, en je moet, sommige onderwerpen zijn gewoon minder, vogels zijn moeilijke onderwerpen. Zoogdieren ook. Planten en insecten zijn gewoon wat makkelijker, want die blijven langer zitten. Paddenstoelen is ook een mooie. Maar goed, ja. Dus dat, nou ja, op die manier ben je er ook mee aan het nadenken, van wat kan. Want je kunt wel denken van we gaan een hele mooie aflevering maken over de ijsvogel, maar ja.”

F: “Dat is wel moeilijk ja.”

J: “Maar ja, dan moet je net mazzel hebben. En nou ja zelfs ik ben, ik heb wel eens een item gedaan over ijsvogels. En een natuurvereniging die had een stuk grond zo afgestoken en daar zaten, daar broedden ook ijsvogels in. Dus ik dacht van nou dat moet lukken. Die man had daar zelfs een schuilhutje gebouwd, om foto’s te maken. Dus ik ging in dat schuilhutje zitten. Nou ja ik heb daar een hele ochtend gezeten en één keer kwam er heel snel een ijsvogel langs. Tegen de tijd dat ik die camera scherp had gesteld was die weer weg. En dat was het. Ja daarna had ik geen tijd meer om daar nog langer te blijven. Zo, ja dan denk je van nou ja, dat lukt wel.

En we gaan ook vaak mee bijvoorbeeld met mensen die onderzoek doen naar een bepaald beest dan hè. Dan, nou ja, je hebt vanuit de universiteit in Groningen doen ze wel onderzoek naar vliegenvangers in Dwingeloo. Dan gaan we mee met zo’n onderzoeker. Die kan er leuk over vertellen, die vangt een paar vogeltjes, die kun je mooi laten zien, hè. Zo’n professor die heeft een mooi verhaal erbij. Nou dan heb je een leuk item erover. Nou dat hebben we met een aantal beesten wel gedaan. Met vogels, met roofvogels en met kwartels en koolmezen en weet ik wat allemaal. Dat is een makkelijke vorm om toch wat met die beestjes te doen. Want dan, ja, dan vangen ze ze ook. Dan kun je ze mooi laten zien even.

En dan, dat, wij maken een natuurprogramma, geen natuurfilm hè. Het is, ja, ik zeg altijd van voor mooie plaatjes moet je naar de BBC gaan. Daar kun je nooit van zijn leven tegenop, tegen dat soort dingen. Dus dat is ook totaal onhaalbaar. Nou ja, oke. Dus zo een beetje.”

F: “Even kijken. *Ja hoe wordt er voor de muziek gekozen? Want er zit ook vaak muziek in de afleveringen.*”

J: “Ja, oh. Wat vind je van de muziek?”

F: “Ja, ik vind het wel fijn. Gewoon even, dat je dan zo’n mooi beeld hebt en dan de muziek gewoon op de achtergrond. Dat is wel, dat geeft wel sfeer vind ik altijd.”

J: “Dat doe ik meestal, muziek uitzoeken. En ja, ik zit dan op Spotify te neuzen van wat ik tegenkom. En op een gegeven moment heb je, dat is wel heel handig, een, zo’n playlist heb je. En dan geeft Spotify ook wat suggesties van wat er ook wel bij past. Dus dan kom je ook andere soorten, andere nieuwe muziek tegen.

Wij hebben ook een, hier als bedrijf hebben we een abonnement op MusicDirector.nl heet dat. Dat is een site met, nou ja daar staan een miljoen nummers op ofzo. Ik noem maar wat, weet ik veel. Ze hebben, heel veel muziek staat erop. En dat is dan allemaal categorieën heb je, met stadsmuziek en spannende muziek en filmmuziek en ook natuur en daar kun je op zoeken. En dat kun je gewoon doorneuzen en beluisteren totdat je, ja het is echt een kwestie van zoeken.

Er zit niet echt een beleid achter ofzo. Het is meer van wat ik leuk vind en ik krijg ook wel eens collega’s die beginnen te zeuren van wat heb je nou weer voor stomme muziek uitgezocht. Dus op zo’n manier.”

F: “*Wat is de, een beetje de doelgroep van het programma?*”

J: “Nou, de officiële doelgroep is mensen, we hebben voor RTV Drenthe zo’n omschrijving, voor mensen die wonen in Drenthe, geïnteresseerd zijn in de provincie. Gemiddeld zijn ze wat ouder, behoorlijk wat ouder. Vijfenvijftig plus. Over het algemeen zijn ze niet heel erg hoog opgeleid. Dat is een beetje de groep die naar TV Drenthe luistert en kijkt.

Voor *ROEG!* is het een klein beetje anders. Heeft iemand, ja we hebben daar niet, we richten ons niet speciaal op een groep, ja behalve dan mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur. Dat is de doelgroep eigenlijk in de meest brede variant zeg maar hè. Als je denkt van, niks met natuur hebt, dan heb je ook niks met het programma. En er heeft ooit een keer iemand voor Staatsbosbeheer, heeft daar onderzoek naar gedaan, naar *ROEG!*. Bleek dat de doelgroep, of de groep die keek, dat waren over het algemeen iets hoger opgeleide mensen, en ze waren gemiddeld ook iets jonger. Voor TV Drenthe is het vijfenvijftig, en voor *ROEG!* was het vanaf vijftig ongeveer. En we hebben iets van, nou iets van ongeveer honderdvijftigduizend kijkers en een heel groot deel zit buiten Drenthe. Er zit ongeveer één derde in Drenthe, het is allemaal een beetje globaal hoor. Twee derde zit buiten Drenthe. Er zijn heel veel mensen buiten Drenthe die ook naar *ROEG!* kijken. En dat heeft voor een deel zijn dat mensen die met veel, geregeld met vakantie hier komen. Maar het zijn ook gewoon veel algemene natuurliefhebbers, denk ik. Dat weet ik dan niet zeker, maar we krijgen wel mailtjes van mensen soms nou uit het hele land die dan natuurvragen hebben.”

F: “Ja leuk. Mijn opa die woonde in Weesp en die keek ook altijd naar *ROEG!* enzo.”

J: “Uit Zuid-Limburg en uit Noord-Holland en Den Haag en weet ik wat allemaal. Behalve uit Friesland.

We hebben zo’n, die cijfers die ik noem, dat is ook heel globaal hoor. Want het is bij landelijke omroepen meten ze geloof ik per tien minuten hè, de kijkcijfers. Wij meten het één keer per uur, en *ROEG!* is een kwartier. Dus in theorie kan het zijn dat mensen om vijf over zes inschakelen of zoiets en het nieuws kijken en dan onmiddellijk de tv uitzetten als *ROEG!* opkomt zeg maar. Dus dat we eigenlijk nul kijkers hebben, dat zou ook nog kunnen. Maar dat is niet heel waarschijnlijk want het is nou ja, het zijn, het wordt herhaald hè. Dus er zijn allemaal van die blokken van, het eerste uur zijn er veertigduizend kijkers, en het tweede uur zijn het vijftigduizend en dan, nou ja, dat gaat een tijd door dus waarschijnlijk is het toch een behoorlijke groep. In theorie zouden het ook allemaal dezelfde kijkers kunnen zijn hè. Dat al die, dat die veertigduizend elk uur kijken. Maar dat is, we gaan ervan uit dat dat niet zo is. Nou een beetje een slag in de lucht maar dat is een beetje de orde.”

F: “*Waarom is er gekozen voor een presentatrice die niet echt Drents spreekt?*”

J: “Nou ze spreekt wel Drents, maar niet tijdens het programma.”

F: “Ja dat bedoel ik haha.”

J: “En er is heel veel kritiek geweest op Loes hè, op haar Drents, want ze komt uit de Veenkoloniën, Exloo, daar praten ze geen Drents, daar praten zo Gronings ja. En ja, maar goed. Het is wel Drenthe, Exloo, dus ja wat daar gesproken wordt, ja dan kun je zeggen dat het geen Drents is, maar, ja oké. Dus daar is heel veel gedoe over geweest. Waarom ze geen Drents praat in het programma, ze doet het heel soms wel.

Maar het heeft er ook mee te maken dat de boswachters die we hebben, dat die geen Drents spreken. En althans, nou ja nee. Laat ik het zo zeggen. We zijn op een gegeven moment met een aantal boswachters begonnen, dat is ondertussen een beetje veranderd. We zijn met vier boswachters begonnen, en van die vier spraken er drie in ieder geval geen Drents. Dus toen zijn we gewoon in het Nederlands begonnen. En dat hebben we gewoon doorgezet eigenlijk. Een enkele keer, nou ja we hebben wel eens een keer een uitzending gehad met Ronald Popken, dat is een boswachter van Natuurmonumenten. Een speciale uitzending was dat. Dat is echt een Drent uit Dwingeloo, of uit Diever komt hij geloof ik. Die praat ook gewoon heel goed Drents. Nou, die uitzending hebben we gewoon in het Drents gedaan. Maar, ja, dat is een beetje de, ikzelf spreek ook geen Drents.”

F: “Nee, ik ook niet.”

J: “Nee, maar goed dat scheelt misschien ook. Kijk als ik zelf nou ook echt heel goed Drents zou kunnen, dan zou ik er misschien ook meer op letten ofzo hoor. Maar ik spreek het zelf ook niet. Dus dat scheelt misschien ook wel. Maar het is vooral zo gegroeid omdat die boswachters geen Drents spreken en dan is het heel moeilijk om een programma te maken, op de een of andere manier wil dat niet.

Ik interview ook weleens mensen, dan zeg ik van nou als je in Drents antwoord wil geven, graag, want mijn vragen knippen we er toch uit. En dan houd je gewoon een Drents verhaal, dat past prima. “Ja dat gaan we doen, leuk, gaan we Drents doen.” En dan stel je twee vragen en dan geven ze toch weer in het Nederlands antwoord. Want dan, dan wil dat niet. Dus daar heeft het ook een beetje mee te maken. Ja, niet een heel duidelijk antwoord geloof ik.”

F: “Nee maar ik snap het wel ja.”

J: “Ja het is gewoon praktisch gewoon. Als iedereen Drents zou spreken dan zouden we denk ik een Drents programma maken.”

F: “De een na laatste vraag. *Op welke manier worden de mensen thuis ingezet? Worden mensen ook thuis gevraagd om dingen in te sturen?*”

J: “Nee. Nou ja dat is een beetje, het is heel welkom als ze het doen. Maar we doen het niet actief. We vragen het wel eens, jawel. Maar het is niet, ja, we hebben toen we met *ROEG!* begonnen, dat is al een paar jaar geleden, toen hadden we gedacht van oh dat is heel leuk. Dan, toen waren we ook live. En dan gingen we op woensdagavond, zaten we toen. En dan gingen we een kwartier of twintig minuten live. Stonden we dus met zo’n grote satellietwagen middenin de natuur en dan, nou dat was heel leuk. Was gewoon, ja dan was je een kwartier echt heel hard aan het werk en dan was de uitzending al klaar. Dan hoef je verder niks meer te editen. En toen hadden we ook gedacht van nou dan is het ook leuk als mensen tijdens de uitzending vragen aan de boswachter konden twitteren ofzo iets. Dachten we goh dat was toen hartstikke hip en modern, weet ik veel. Nou, dat liep eigenlijk voor geen meter. Kwam wel eens een keer een vraag in maar. Dus dat hebben we er toen tamelijk snel weer uitgegoid dat onderwerp. Op de een of andere manier liep dat gewoon niet.

En we vinden het hartstikke leuk als we dingen binnenkrijgen van mensen, daar doen we ook heel vaak wat mee. En we roepen ook wel op of mensen mee willen, materiaal willen opsturen, of, nou ja, dat soort dingen. Maar we willen er niet afhankelijk van zijn. Niet dat je denkt van we hebben elke uitzending hebben we een paar vragen van kijkers, want ervaring

was toen in ieder geval dat dat gewoon veel te weinig gebeurt om daar echt wat mee te kunnen. Dus ja, dus op die manier gaan we er een beetje mee om.

Wij hebben ook niet zo'n groep, bij *Vroege Vogels* heb je volgens mij een hele vaste groep die daar alle filmpjes heen stuurt. Dat hebben wij veel minder. We krijgen wel wat, soms. Maar niet zo veel. Ze hebben ook altijd zo'n vaste rubriek hè, met zelf geschoten erin. Dat vind ik heel leuk en ik zou dat ook graag hier willen doen, maar ik denk dat wij gewoon in een te kleine vijver vissen daarvoor. Hier zitten gewoon veel, mensen hebben, en je moet ook nog eens vaak een vast publiek hebben denk ik. Dat is wel, nou ja, dat is ook wel ervaring met andere programma's. We hebben hier radio en een belprogramma gehad, konden mensen ergens over discussiëren. Dat zijn ook voor een heel groot deel zijn dat gewoon heel vaak dezelfde mensen die bellen. Die vinden dat gewoon leuk of die zijn eenzaam of dronken of weet ik veel wat allemaal. Die bellen. Nou dat is een vaste groep. Nou als je dat hebt dan kun je dat doen maar dat hebben wij niet denk ik."

F: "*Is er nog iets wat je wil vertellen?*"

J: "Nou nee. Nee. Weet jij wat je, heb jij wat je nodig hebt? Of wil je nog meer?"

F: "Nee, het is, ik heb genoeg."

Bijlage VI: Interview Nanda Felix

Nanda Felix is projectleider bij *ROEG!*. Dit interview is uitgevoerd op 12 december 2019 te Assen.

F: Femme

N: Nanda

De vragen zijn schuingedrukt.

F: “Ja.”

N: “Nou *ROEG!* bestaat dus uit een tv-programma, dat is al, nou volgens mij al meer dan, bijna zes jaar of net iets meer dan zes jaar bestaat het. En dat was een initiatief van RTV Drenthe en Staatsbosbeheer. En later is daar een online deel bijgekomen, dus de website met de nieuwsberichten, bijna dagelijks. En om die site in de lucht te krijgen zijn er meerdere partners bijgekomen, in totaal zijn we met zijn achten. Acht verschillende organisaties die, ja, als partner gezien worden en waarmee we als redactie vergaderingen hebben. En die, de redactie is onafhankelijk, maar met de input van de partners kunnen we gewoon goede artikelen maken met een stukje verdieping. Dus dat is de insteek.

Maar je hebt dus zowel het tv-programma, dat is Jan zijn ding en ik ben vooral voor het online ding bezig. Ik zag bij jou vragen veel vragen over de uitzending, over tv en daarin ben ik niet degene die beslist. Ik heb wel overleg met Jan, ik kijk dan vooral naar hoe kunnen we dat online wegzetten. Of hoe kunnen we van tevoren iets online maken wat dan weer verwijst naar de uitzending en vice versa. Dus ja, dat is even een korte intro. En ik werk zelf sinds 1 maart voor *ROEG!*, dus nog niet zo heel lang. Dus als je vragen hebt over hoe het daarvoor ging, dan weet ik het niet.”

F: “Ik heb net al een half uur met Jan gepraat dus ik weet al heel veel.”

N: “Nou goed ja.”

F: “Ja dan kan ik wel een aantal vragen niet over het opnameproces en zo stellen. Maar ja euhm *hoe zou je het programma omschrijven en alles er omheen. De site etc. En in wat voor genre zou je het plaatsen?*”

N: “En dan ja. Ik zie *ROEG!* meer als een als een overkoepelend, ja je kan een merk is een beetje een verkeerde term. *ROEG!* heeft dus een tv-programma en een online deel en af en toe ook een itempje op de radio. Dus het is meer geworden dan alleen een tv-programma en dat vind ik echt een supermooie ontwikkeling. Want je kan *ROEG!* in die zin zien als euh, hoi.”

(Komt iemand binnen) “Kan je zien als een, oh nou gaat Siri aan. Ik word even afgeleid. Ik krijg een mailtje binnen, er gaat een artikel niet goed. Vind je het erg? Heb je even?”

(Korte onderbreking)

N: “Over wat *ROEG!* precies is. Het is dus, *ROEG!* brengt natuur, nieuws en verdieping en soms grotere landelijke of wereldwijde onderwerpen, maar dan teruggebracht tot lokaal of regionaal. Dus dat het dichterbij, ja, dat de onderwerpen kleiner worden en dichterbij huis. Dus dat is het even in het kort.”

F: “*Wat is het doel van het programma? Is het informeren, amuseren?*”

N: “Het is zeker in principe informeren. Dat is ook voor online zo. Maar er zit ook een stukje bij, dat is niet amuseren maar meer een stukje beleving van de natuur. Het laten zien. Soms inspiratie geven van hoe kan je zelf in je eigen tuin wat doen om, nou, de bedreigde dieren of beschermde dieren of de dieren die het moeilijk hebben te helpen. Of nou voor welke plantjes kan je in je tuin zetten om de insecten te helpen bijvoorbeeld. Een concreet voorbeeld.

Dus het is in principe informeren maar het mag af en toe best wel gewoon genieten zijn om naar te kijken. Mooie beelden van de natuur of ook al is het een musje die je elke dag in de tuin ziet, dat kan wel mooie beelden opleveren. En dan is het interessant van goh waar leeft zo’n beestje eigenlijk van? En dan kunnen we weer een stukje verdieping eraan geven. Dus het is wel een combinatie van ten eerste informatie, maar daarnaast ook wel ja beleving, inspiratie, ja.”

F: “*Zou je het beslissingsproces kunnen beschrijven over wat er op de site komt? Hoe kom je op een artikel?*”

N: “Ja we hebben, nou. Het nieuws gaat altijd voor. Dus het kan zijn dat er iets belangrijks oppopt en dat we daar meteen wat mee moeten doen. Dus dat valt niet te plannen. En daar valt wel over te beslissen natuurlijk. En dat doen we met de, dat doe ik als redacteur en projectleider van *ROEG!*. Maar dat doe ik samen met de redactie van RTV Drenthe. Dus als het echt belangrijk nieuws is dan gaan we samen kijken van goh, hoe pakken we het op vanuit RTV, vanuit het nieuws en hoe kan ik het vanuit *ROEG!* oppakken door een stukje verdieping ten opzichte van de natuur en te laten zien. Het kan dus zo zijn dat als er wat nieuws is dat de redacteur van RTV, dat die het nieuwsbericht maakt en dat ik ondertussen ga zoeken naar

welke, ja wat voor ja achtergrondartikel zou erbij kunnen. En dan ga ik dat vast tikken en met het nieuws, dan brengen we dat tegelijk. Dat is de opzet.

En qua beslissen, ja, dat is eigenlijk ook elke keer weer anders. Je hebt de ene keer die mensen nodig en de andere keer weer andere mensen. Er is elke dag een eindredacteur natuurlijk voor het nieuws van RTV. En samen beslissen we dan wat we ermee gaan doen.”

F: “Even kijken hoor. *Wat is de doelgroep van ROEG!?*”

N: “Ja dat is, dat klinkt heel groot. Dus eigenlijk iedereen die wel graag naar buiten wil. Iedereen die iets met de natuur heeft. Dat kan zijn, af en toe eens een wandelingetje maken in de natuur, maar het kan ook zijn dat je echt alles wil weten van een bepaald natuurgebied. Dat zijn dan dus ook de donkergroene mensen, de echte natuurliefhebbers.

Maar ik probeer met online wat meer een slag te maken naar de mensen die gewoon af en toe eens naar buiten gaan en die gewoon willen weten van goh waar kan ik een leuke wandelroute vinden of waar kan ik een leuk stukje wandelen of fietsen en wat kom ik daar dan tegen. Tot en met van goh hoe speciaal is dat wat je tegenkomt. En dat je daar dan een stukje verdieping in kan vinden.

En we hebben dan ook nog een speciale doelgroep, dat zijn de kinderen van de basisschoolleeftijd. Daar hebben we *ROEG! junior* voor. *ROEG! junior* zijn in het tv-programma itempjes waarin Agnes Bakker van IVN, die gaat dan met kinderen op pad en die gaat iets doen of die gaat iets maken. En online is het een deel waarin de artikelen, filmpjes en dergelijke weggezet worden die vooral voor die leeftijd interessant zijn.”

F: “Dus eigenlijk voor, kan voor heel Nederland zijn.”

N: “Ja kan ook. We hebben best wel wat mensen die van buiten Drenthe die naar *ROEG!* kijken op tv. En we zien ook online dat er aardig wat verkeer van buiten de provincie vandaan komt. Het kan natuurlijk zijn dat het mensen zijn die ooit eens zijn verhuisd of die gewoon geïnteresseerd zijn in *ROEG!*. En er zit soms nieuws bij wat gewoon landelijk interessant is zoals laatst de goudjakhals die gezien was. Dus dan hebben we verkeer vanuit heel Nederland.

Maar echt de doelgroep is gewoon de mensen die hier in de buurt wonen, in Drenthe wonen. En hen gewoon te vertellen hoe bijzonder is de natuur eigenlijk en wat kan je er allemaal vinden en wat zijn de ontwikkelingen. Ja dus de doelgroep is best wel groot eigenlijk zou je kunnen zeggen. Iedereen in Drenthe.”

F: “*Op welke manier worden de mensen thuis ingezet? Worden die ook ingezet om bijvoorbeeld dingen in te sturen?*”

N: “En thuis bedoel je dan bij mij thuis?”

F: “Gewoon de kijkers.”

N: “Oh zo je bedoelt dat. Er zijn af en toe oproepjes om inderdaad filmpjes of foto’s in te sturen. Die interactie is er niet, is niet zo heel, komt niet zo heel vaak naar voren. Maar dat komt ook als het we het willen doen, dan willen we het goed doen. Want als je eenmaal een oproepje plaatst, dan betekent het ook dat je moet reageren en monitoren en het, ja dat moet je goed behandelen.

En wij hebben, zoals gezegd, niet zo’n hele grote redactie. We hebben in totaal voor online, we hebben een freelancer die één keer in de twee weken een dag meewerkt en nu hebben we een stagiair die nu even iets langer blijft en ik ben er dan. Dus zo zijn we voor online, ja, is er eigenlijk één fulltimer en af en toe wat achtervang. En voor tv is het Jan met af en toe freelancers die een serie maken voor tv of die wat itempjes maken die hij kan gebruiken. Dus ja als we een oproep plaatsen dan moet je daar ook wel volledig bij zijn en goed op reageren. En dat loopt al heel snel in de uren wel en ja dat kan je dus gewoon, ik zou het veel vaker willen doen maar dat kost gewoon, dat kost gewoon te veel tijd. Dus af en toe doen we dat wel en proberen we er het maximale uit te halen.”

F: “Ja eigenlijk allerlaatste vraag. *Is er nog iets wat je wil vertellen?*”

N: “Nou ja *ROEG!* is echt volop in ontwikkeling en online ook. We proberen steeds meer tv en online met elkaar te laten verweven, dus om te kijken wat, waar kunnen we elkaar goed aanvullen. Dat lukt ook steeds beter, maar dat is ook echt een, dat blijft zich ontwikkelen. En dat is ook wel interessant waar dat naartoe gaat. We zien dat het bezoek online enorm groeit. Ook de volgers en de likes op socials, dat aantal groeit.

En het is echt super interessant en waardevol om met de partners samen te werken voor online. Dat levert heel veel mooie input op, niet alleen voor *ROEG!* maar ook voor de partners zelf. Dus we kunnen dan dingen letterlijk teruggeven. Filmpjes, of nou ja ze hebben aandacht op een inhoudelijke manier. Dat is, ik vind het een hele mooie vorm van samenwerken waarbij we de journalistieke onafhankelijkheid wel gewaarborgd blijven houden. Goh, was dat een volzin? Ja, want dat staat altijd gewoon op nummer één hoor. We, ook al hebben we partners, we blijven gewoon onafhankelijk en we mogen zelf keuzes maken als het gaat om artikelen of om items. Maar er is wel veel contact met de partners over wat zij ervan vinden of hoe zij daar graag in mee willen.”

F: “Dat was hem eigenlijk wel.”